

ÚSPEŠNE PRI PRÁCI S DETSKÝM KOLEKTÍVOM

BEZPEČNE
PRI PRÁCI
S DETSKÝM
KOLEKTÍVOM

fénix

*Úrazy nie sú náhoda,
úrazom sa dá
úspešne predchádzať*

OBSAH

1. Základné pojmy z hygieny a bezpečnosti práce	7
2. Právne predpisy bezpečnosti práce a základy bezpečnosti	11
2.1 Právne predpisy	11
2.2 Zdravotnícke opatrenia	12
2.2.1 Ochranné pomôcky	12
2.2.2 Očkovanie	12
2.2.3 Rozoznávajúce zdravotných rizík	12
2.3 Sociálne opatrenia – Profesionalita na pracovisku	13
2.3.1 Zásady profesionality	13
2.3.2 Rovný prístup na pracovisku	13
2.3.3 Vymedzenie pojmu sexuálne obťažovanie	13
2.3.4 Vymedzenie pojmu intolerancia, šikana, rasizmus	14
2.3.5 Opatrenia proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog	15
2.3.6 Komunikácia na pracovisku (vulgarizmy)	15
2.3.7 Špecifiká pre prácu žien mladistvých	15
2.3.8 Právo byť informovaný/právo podieľať sa na BOZP	16
2.3.9 Ochrana osobných údajov	16
2.3.10 Narábanie s administratívnymi dokumentmi	16
2.3.11 Preprava na podujatie	16
3. Základná činnosť DO Fénix, o.z.	17
3.1 Rozdelenie činnosti v rámci organizácie	19
3.1.1 Činnosť bezpečného technika	19
3.1.2 Povinnosti základnej organizácie a jej členov	19
3.1.3 Zodpovednosť	19
4. Citové vzťahy a sexuálna problematika na akciách pre deti a mládež	21
4.1 Citové vzťahy	21
4.2 Sexuálne kontakty	23
4.3 Pornografia v rukách detí	24
4.4 Rizikové hry	24

5. Bezpečnosť pri činnostiach.....	25
5.1 V miestnostiach a budovách	25
5.2 V telocvični a na ihrisku	26
5.3 Dopravné prostriedky povolené používať na podujatiach organizovaných DO Fénix	27
5.4 Bezpečnosť pri terénnych a nočných hrách, veľkých akciách, súťažiach a hrách.	35
5.5 Bezpečnostné predpisy pri organizovaní väčších podujatí, súťaží a hier	36
5.6 Zdravotné a hygienické predpisy pre tábory a iné dlhodobé podujatia.	36
5.6.1 Pred začiatkom tábora/podujatia.	38
5.6.2 Priebeh tábora/podujatia	41
5.7 Dozor nad deťmi pri kúpaní.	47
5.8 Dozor nad deťmi pri organizovaní aktivít na lyžiach alebo snowboarde	48
5.9 Bezpečnosť pri práci s nástrojmi a náradím	49
5.10 Ochrana pred úrazom elektrickým prúdom	50
5.11 Bezpečnostné predpisy pri špeciálnych činnostiach	50
5.12 Bezpečnosť pri streľbe	51
5.13 Nebezpečenstvo v prírode.	52
5.13.1 Bezpečnostné opatrenia pri búrke.	52
5.13.2 Povodeň	53
5.14 Postup v prípade vážneho úrazu alebo inej mimoriadnej udalosti.	56
5.15 Požiarňa ochrana	57
5.16 Alkohol, fajčenie, šikanovanie	57
6. Súhrn východiskových povinností pri zaistení bezpečnosti.....	59
Zoznam bibliografických a internetových odkazov.....	60
Prílohy.....	61
Príloha 1 Poučenie členov DO Fénix o BOZP	61
Príloha 2 Skúšobný test z oblasti BOZP	62
Príloha 3 Záznam o vstupnej inštrukcii zamestnanca o BOZP, elektrických zariadení a poučenia zamestnanca	68
Príloha 4 Vyhlásenie bezinfekčnosti od zákonného zástupcu	72
Príloha 5 Vybavenie lekárničky prvej pomoci pre tábory/podujatia	73
Príloha 6 Potraviny, ktoré sa nesmú používať na tábore/podujatí	75
Príloha 7 Sídla a územné obvody Regionálnych ústavov verejného zdravotníctva.	76
Príloha 8 Predpisy týkajúce sa táborov/podujatí.	77

Úvod

Každý typ práce so sebou prináša špecifický druh rizík a ohrozenia. Pri práci s mládežou sú tieto riziká o to väčšie, o čo je menší rozsah skúseností jednotlivých pracovníkov. Pre každý subjekt, ktorý pôsobí v oblasti práce s mládežou, je potrebné zohľadniť všetky riziká pri príprave bezpečnostných pokynov a opatrení.

BOZP má v podstate dve časti: bezpečnosť práce a ochrana zdravia pri práci. Je povinnosťou každého zamestnávateľa, organizátora alebo koordinátora práce, aby poznal faktory ohrozujúce zdravie pri práci, a aby zabezpečil bezpečný chod pracovných činností pre všetkých pracovníkov – skúsených aj nových.

Značne ohrozenou skupinou v našej spoločnosti, z pohľadu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, sú mladí ľudia. Títo často pracujú za podmienok, keď nie je vylúčené alebo v akceptovateľnej miere minimalizované pôsobenie nebezpečných a škodlivých činiteľov pracovného procesu a pracovného prostredia na ich zdravie. Dôvodom je aj to, že si jestvujúce riziká dostatočne neuvedomujú a často ani nevedia ako presadiť praktické riešenia pre bezpečnosť seba a svojho okolia.

Mladí ľudia – veková a sociálna skupina, charakterizovaná určitými spoločnými znakmi, ktoré vytvárajú jej všeobecné biologicko-psychologické, sociálno-ekonomické a ideovo-politické zvláštnosti.

V dôsledku týchto všeobecných zvláštností, zaujímajú mladí ľudia v štruktúre spoločnosti špecifické postavenie, ktoré sa sociologicky označuje ako sociálna pozícia alebo sociálny status. Mladí sú tiež

označovaní ako prechodný útvar – sociálna skupina, predstavujúca základ budúcej dospelaj spoločnosti v určitej fáze správania sa človeka, ktorý už nie je dieťaťom, ale nehrá ešte v spoločnosti úlohu dospelých. Obdobie mladosti je dôležitým obdobím pre rozvoj človeka. V tomto období sa mladí ľudia nielen rozhodujú a pripravujú pre svoje budúce povolanie, ale sa už aj začleňujú do sveta práce a pracovných kolektívov. Osvojujú si spoločenské normy, formulujú požiadavky, zakladajú rodiny a riešia svoje problémy.

Pokiaľ ide o spodnú hranicu sociologického veku mladých ľudí - mladistvých, je vyjadrená začiatkom sociálno-ekonomického osamostatňovania, ktoré prebieha od pätnástich do osemnástich rokov.

Určenie hornej vekovej hranice mládeže ako vekovej skupiny je veľmi nejednotné. Niektorí považujú vek 21 – 24 rokov za obdobie rannej dospelosti, iní obdobie od 21 rokov do 24 rokov počítajú už k dospelosti, ďalší posúvajú hranicu dospelosti až k 30 roku. Po dosiahnutí tridsiatich rokov veku prechádza zrelá osobnosť z epochy mladosti do vrcholného štádia mladých ľudí, ktoré sa podľa rôznych spoločenských kritérií počíta až do veku 38 rokov.

Rozvoj vedy a techniky, proces technizácie a osvojovanie nových vedeckých poznatkov, kladú stále vyššie nároky na kvalifikáciu, spôsobujú určité spomalenie v nadobúdaní spoločenskej zrelosti. Táto sa prejavuje v potrebe pomaturitného a podiplomového vzdelávania, nadobúdania teoretických a praktických skúseností pre uznanie spoločenskej zrelosti jednotlivca. Vychádzajúc z týchto poznatkov, sociologický

vek mládeže ako spoločenskej skupiny, je daný obdobím medzi počiatkom jej spoločensko-ekonomického dozrievania a završenia mentálneho rastu. Ďalej ju určuje dosiahnutie pohlavnej a spoločenskej zrelosti, ktorá je vyjadrená schopnosťou podieľať sa na riešení úloh v danom sociálnom prostredí.

Zvláštnosti mladých ľudí, ako vekovej a sociálnej skupiny, je dôležité poznať a rešpektovať pri prijímaní a realizácii opatrení vo výchove a vzdelávaní, v spoločenských a záujmových organizáciách ako aj v zamestnaní.

Podľa údajov Eurostatu, riziko pracovných úrazov je prinajmenšom o 50 % vyššie v radoch 18-24 ročných ako v akejkoľvek inej vekovej kategórii. Úrazy a poškodenie zdravia mladých pracovníkov sú nešťastím najmä vtedy, ak musí mladý človek žiť s následkami po zvyšok svojho života. Najhoršou je predčasná smrť mladého človeka ako následok zvyčajne odvrátiteľného pracovného úrazu. Úrazy mladých ľudí sú takmer každodennými udalosťami a vážnou hrozbou pre 58 miliónov mladých v EÚ.

Okolie často vníma mladých ľudí v prvom rade ako fyziologicky nezrelých, mentálne a psychicky nedospelých s nedostatkom sociálnej skúsenosti. Vývoj každého jedinca ale prebieha podľa zákonitostí rastu a dozrievania po stránke: biologickej, mentálnej a sociálnej. Mladí ľudia majú ale voči skôr narodeným tiež výhodu v tom, že nie sú v takej vysokej miere dlhodobo ovplyvňovaní informáciami zo svojho sociálneho prostredia a prostriedkami masovej komunikácie. Často, nekompromisne poukazujú na fakty, dokážu pomerne presne definovať problémy organizácie a riadenia práce v danom podniku. Avšak definovanie problému nie je totožné s postupom jeho riešenia.

Je preto vhodné, formou vzájomného ovplyvňovania – sociálnej interakcie, využívať poznatky mladých ľudí pri riadení, za účelom dosahovania vyššieho efektu v procese neustáleho zlepšovania účinnosti riadenia systému bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Starostlivosť o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, pri výchove a vzdelávaní je rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou prípravy, realizácie a hodnotenia výchovno-vzdelávacieho procesu. Na úvod je potrebné poznamenať, že problematika bezpečnosti a ochrany zdravia detí v školách je veľmi vážnym problémom. Závažným preto, že úrazovosť detí v školách dosahuje neustále vysoké čísla. Musíme si uvedomiť, aké problémy prinášajú školské úrazy priamo samotným postihnutým deťom, žiakom, študentom a ich rodičom a nakoniec všetkým, ktorí sú zodpovední za ich výchovu a tým, ktorí sa podieľajú na dohľade nad nimi v školách ako aj pri mimoškolských aktivitách.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci (BOZP) spočíva predovšetkým vo vytváraní podmienok pre výkon práce v bezpečnom a zdravom prostredí. Je potrebné pripomenúť, že problematika bezpečnosti práce v školstve je veľmi zložitá, pretože zasahuje do mnohých špeciálnych odborov, ktoré pripravujú pracovníkov pre všetky profesie a odbory. BOZP je pestrá, zložitá a náročná oblasť činnosti, ktorú je zamestnávateľ zo zákona povinný vykonávať. Bohužiaľ, z pohľadu zamestnávateľa často ide o činnosť, ktorá je na prvý pohľad iba zbytočnou nákladovou položkou, a snaží sa ju preniesť na externých dodávateľov. V takom prípade ide o krátkozraký pohľad, ktorý sa v konečnom dôsledku (v prípade úrazu, smrti či škode na majetku) môže stať neskutočne drahým.

Zamestnávateľ – riaditeľ podľa § 3 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá uskutočňuje praktické vyučovanie žiakov učilišťa, žiakov odborného učilišťa, žiakov strednej školy a študentov vysokej školy podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a študentov vysokých škôl podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zamestnanec podľa § 3 zákona č. 124/2006 o BOZP je zamestnanec školy, žiak učilišťa, žiak odborného učilišťa, žiak strednej školy pri praktickom vyučovaní a študent vysokej školy pri praktickej výučbe.

Pracovník s deťmi a mládežou - osoba zvolená alebo vymenovaná na výkon dlhodobej funkcie. Ich postavenie určujú Stanovy DO FÉNIX, podmienkou voľby či vymenovania je členstvo v organizácii, odborná, morálna, zdravotná spôsobilosť a bezúhonnosť. Má zodpovedajúcu kvalifikáciu stanovenú vnútornými dokumentmi DO FÉNIX

Bezpečnosť je vlastnosť objektu neohrozovať osoby ani okolie.

Bezpečnosť práce je stav pracoviska, resp. pracovného procesu, ktorý poskytuje vysokú mieru istoty, že pri dodržaní bezpečnostných požiadaviek (predpisov, pravidiel, pokynov, technologických a pracovných postupov a pod.) platných pre príslušné pracovisko, resp. pracovný proces a bez pôsobenia nepredvídateľných vonkajších vplyvov bude významne znížená možnosť ohrozenia života a zdravia osôb, poškodenia alebo zničenia hospodárskych hodnôt.

Systém bezpečnosti práce je výsledkom spolupôsobenia subsystémov:

- základná bezpečnosť – t. j. bezpečnostné hľadiská práce priamo ovplyvniteľné konaním človeka,
- bezpečnosť technických zariadení, technológií a objektov,
- bezpečnosť pracovného prostredia.

Ochrana práce je systém opatrení vyplývajúcich z právnych predpisov, organizačných opatrení, technických opatrení, zdravotníckych opatrení a sociálnych opatrení zameraných na utváranie pracovných podmienok zaisťujúcich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, zachovanie zdravia a pracovnej schopnosti zamestnanca. Ochrana práce je neoddeliteľnou

súčasťou pracovnoprávných vzťahov. Zamestnávateľa sú povinní vykonávať opatrenia so zreteľom na všetky okolnosti týkajúce sa práce a v súlade s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. So zreteľom na rôznorodosť a špecifické prevádzkové podmienky na jednotlivých pracoviskách ide o širokú škálu technických, organizačných, výchovných a zdravotných opatrení.

Technické opatrenie je udržiavanie objektov, prevádzkových priestorov, strojov a zariadení v takom stave (podľa predpisov, noriem, pokynov a návodov výrobcov), ktoré zaručuje ich bezpečnú prevádzku. Tento stav je možné zabezpečiť predovšetkým pravidelnou údržbou, odbornými prehliadkami a skúškami, odstraňovaním zistených porúch a prispôbovaním strojov, zariadení a technologických postupov najnovším poznatkom vedy a techniky.

Organizačné opatrenie je organizácia práce a úprava pracovného režimu, ktoré vylúči alebo obmedzí pôsobenie nepriaznivých a škodlivých vplyvov práce a pracovného prostredia v maximálnej možnej miere. Takýto stav možno dosiahnuť optimálnym rozvrhnutím pracovnej doby a prestávok v práci, poskytnutím dostatočného oddychu medzi pracovnými zmenami, skracovaním expozičnej doby v zdravíu škodlivom prostredí a ich účinnou kontrolou.

Výchovné opatrenia predstavujú cieľavedomý a trvalý systém ovplyvňovania vedomia zamestnancov s cieľom získania schopnosti rozoznať a uvedomiť si možné riziká a pracovať tak, aby svojim správaním neohrozovali

život a zdravie seba, ale aj iných osôb. Ak má byť výchovný systém účinný, jeho súčasťou musí byť predovšetkým stimulácia k bezpečnej práci, pravidelné školenia, overovanie znalostí a ich vyžadovanie pri práci.

Zdravotné opatrenia sú všetky opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na obmedzenie ich výskytu. Podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov takýmito opatreniami sú opatrenia na obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia; zákaz používania látok, výrobkov, nástrojov, strojov, zariadení a technologických postupov ohrozujúcich zdravie; určovanie prác spojených so zvýšeným ohrozením zdravia vyplývajúcim z pracovných podmienok; vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok; zákaz fajčenia na pracoviskách, na ktorých môže fajčenie zvyšovať riziko poškodenia zdravia spôsobené faktormi pracovného prostredia a poskytovanie ochranných odevov zamestnancom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života a zdravia.

Školy a školské zariadenia sú povinné dbať, aby sa zdravie zamestnancov neohrozilo fajčením na pracoviskách. Za tým účelom musia zamestnávateľa vypracovať prevádzkový predpis na určenie podmienok súvisiacich s fajčením v priestoroch školy a školských zariadeniach.

Hygiena práce je disciplína, ktorá skúma pracovné a výrobné podmienky a ich vplyv na zdravie a pracovnú výkonnosť

človeka. Určuje zásady na vytváranie zdravých pracovných a výrobných podmienok pri plánovaní, výstavbe a rekonštrukcii pracovísk, technológií výroby, organizácii a režime práce a tiež zásady na zabezpečenie výkonnosti zamestnancov.

Ochrana zdravia pri práci je súhrn opatrení zameraných na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení a obmedzovanie ich výskytu, príp. iných porúch zdravia, zlepšovanie zdravia prostredníctvom starostlivosti o zdravé životné podmienky, pracovné podmienky a zdravý spôsob života.

Bezpečnosť a hygiena práce (ochrana zdravia pri práci) bolo by ich vhodné chápať komplexne, ako dve stránky toho istého problému. Vychádzajme z toho, že poškodením zdravia je každý pracovný úraz, choroba z povolania i otrava. Je to poškodenie zdravia, strata práceschopnosti. Teda ak bezpečnosti pri práci necháme pôvodný význam, hygiene práce (ochrane zdravia pri práci) možno prisúdiť strategickú cieľovú funkciu. ňou je súbor opatrení, legislatívnych, sociálnych, výchovno-vzdelávacích, organizačných, zdravotno-hygienických alebo technických, ktorých cieľom je ochrana zdravia pri práci.

Bezpečnosť stroja / bezpečnosť technického zariadenia je stav (spôsobilosť) stroja / technického zariadenia a spôsob jeho používania, ktorými sú vytvorené predpoklady, že pri dodržaní požiadaviek pre jeho prevádzku a obsluhu a bez pôsobenia nepredvídateľných vonkajších rušivých vplyvov nedôjde k poruche zariadenia, resp. ku vzniku situácie, pri ktorej

by mohli byť ohrozené osoby alebo hospodárske hodnoty. Požiadavky bezpečnosti technických zariadení sú určené na základe najnovších poznatkov vedy a techniky, ktorých využitie pri projektovaní, konštruovaní, vyhotovení, umiestnení a prevádzke týchto zariadení vytvára predpoklady pre ich bezpečnosť.

Nebezpečenstvo, ohrozenie a riziko sú tri stránky tej istej veci. Z ďalšieho zistíme, že bez nebezpečenstva niet ohrozenia a bez ohrozenia neexistuje riziko.

Nebezpečenstvo je zdrojom ohrozenia. Je to latentná vlastnosť objektu spôsobiť neočakávaný negatívny jav.

Ohrozenie je aktívna vlastnosť objektu spôsobiť negatívny jav humánneho alebo materiálneho rázu. Je to situácia, v ktorej nemožno vylúčiť, že zdravie zamestnanca bude poškodené. Nebezpečenstvo sa aktivuje uvedením materiálu, stroja, zariadenia, technológie do prevádzky. Ak je tomuto nebezpečenstvu vystavený človek alebo prostredie, ide o ohrozenie.

Riziko je kvantitatívne a kvalitatívne vyjadrenie ohrozenia. Je to miera, stupeň ohrozenia. Je to pravdepodobnosť, že negatívny jav (poškodenia zdravia zamestnanca pri práci) vznikne a čo spôsobí (stupeň možných následkov na zdraví).

Akceptovateľné riziko je také, kde početnosť a dôsledky negatívneho javu sú v medziach, ktoré je možné akceptovať - prijať. Je to variabilná hodnota.

Rizikové faktory sú technické alebo humánne parametre objektov, príp. činností, ktoré ovplyvňujú riziko.

Ovplyvňujú pravdepodobnosť vzniku negatívneho javu a jeho dôsledok.

Analýza rizika zahrňuje určenie posudzovaného systému, zisťovanie nebezpečenstva, ohrozenia a rizika.

Kontrola rizika zahrňuje posúdenie bezpečnosti systému a prijatie zodpovedajúcich opatrení.

Riadenie rizika zahrňuje všetky postupy od analýzy až po kontrolu, vrátane spätnej väzby a vyhodnotenia prijatých opatrení.

Škoda je každá, ľubovoľným spôsobom vzniknutá zmena, ktorá je minimálne jednou z mnohých skutočností.

Zostatkové riziko. Technické zariadenia nie sú sto percentne bezpečné. V prípade, že nebezpečenstvo nie je možné odstrániť v etape projektu, uvedie sa to v „Návode na obsluhu“.

Škoda je osobou považovaná za nepríjemnú. Môže mať humánny alebo vecný charakter. Najčastejšie je to ich kombinácia. Škodu označujeme často slovom nehoda. Význam je ten istý. Poškodenie a škoda sú dôsledkom negatívneho javu a vyjadrujú fyzikálne alebo biologické znehodnocovanie zdravia, objektov alebo prostredia.

Poškodenie je zmena vlastností objektu alebo priebehu činnosti v dôsledku pôsobenia vonkajších vplyvov. Počas tejto zmeny dochádza k znižovaniu - degradácii funkčnej schopnosti objektu. Takto chápané poškodenie je funkciou času.

Prevencia je systém opatrení plánovaných a vykonávaných vo všetkých oblastiach činnosti zamestnávateľa, ktoré sú zamerané na vylúčenie alebo obmedzenie rizika a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce, a určenie postupu v prípade bezprostredného a vážneho ohrozenia života alebo zdravia zamestnanca. Prevencia znamená vykonať také opatrenia, aby nedošlo k úrazu ani k inej nežiaducej udalosti a zároveň mať pripravený postup, čo budeme robiť, ak k takej udalosti dôjde, pretože neexistuje absolútna bezpečnosť ani nulové riziko.

Neodstrániteľné nebezpečenstvo (ohrozenie) je také nebezpečenstvo (ohrozenie), ktoré podľa súčasných vedeckých a technických poznatkov nemožno vylúčiť ani obmedziť.

Nebezpečná udalosť je udalosť, pri ktorej bola ohrozená bezpečnosť alebo zdravie zamestnanca, ale nedošlo k poškodeniu jeho zdravia.

2.1 Právne predpisy (Legislatívne opatrenia)

Mimo riziká, ktoré priamo ohrozujú zdravie alebo bezpečnosť pri práci, existujú aj legislatívne riziká – skutočnosti, ktoré ustanovujú porušenie právnych predpisov a prinášajú so sebou právne dôsledky. Je nevyhnutné sa preto orientovať v základnom rámci právnych predpisov, aby nedochádzalo k ohrozeniu BOZP na základe právnej neznalosti alebo k priamemu opomenutiu zákona.

- Všeobecná deklarácia ľudských práv
- Dohovor o právach dieťaťa 104/1991 Z. z.
- Ústava SR 460/1992
- Zákon o podpore práce s mládežou 282/2008 Z. z.
- Zákoník práce 311/2001 Z. z.
- Občiansky zákoník 40/1964 Z. z.
- Zákon o dobrovoľníctve 406/2011 Z. z.
- Zákon o združovaní občanov 83/1990 Z. z.
- Zákon o štátnej štatistike 540/2001 Z. z.
- Zákon o celoživotnom vzdelávaní 568/2009 Z. z.
- Zákon o výchove a vzdelávaní (Školský zákon) 245/2008 Z. z.
- Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy 523/2004 Z. z.
- Zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme 553/2003 Z. z.
- Zákon o športe 440/2015 Z. z.
- Zákon o ochrane osobných údajov 18/2018 Z. z.
- Zákon o verejnom zdravotníctve 126/2006 Z. z.
- Zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci 124/2006 Z. z.
- Zákon o dani z príjmu 595/2003 Z. z.
- Smernice DO FÉNIX, o. z.

2.2 Zdravotnícke (preventívne a ochranné) opatrenia

2.2.1 Ochranné pomôcky

Práca s detským kolektívom je naozaj rôznorodá, a preto sú aj bezpečnostné opatrenia rôznorodé v závislosti od charakteru činnosti jednotlivých kolektívov. Ochranné pomôcky je preto nutné zvoliť v súlade s druhom aktivít, ktoré jednotlivé kolektívy vykonávajú. Ochranné pomôcky treba zvoliť primerane činnosti, no platí zásada, že viac ochranných prostriedkov je lepšie, ako menej ochranných prostriedkov. Je samozrejmé, že napr. šachový kolektív nebude mať tak rozsiahly súbor bezpečnostných opatrení ako turistický, poprípadе horolezecký kolektív. Za základné ochranné pomôcky v exteriéri považujeme obuv, rukavice, pokrývku hlavy a vhodné oblečenie. Pri práci, kde je prevažná práca v interiéri sa aj charakter ochranných opatrení bude líšiť. Napríklad pri tvorivých dielňach je riziko poranenia pri práci s kancelárskym materiálom – ako vhodné ochranné opatrenie je poskytnutie hygienických rukavíc, dezinfekčných prostriedkov a antibakteriálnych krémov. Pri všetkých druhoch činností je však najdôležitejším ochranným opatrením prevencia. Objasnenie postupov práce a dohľad nad samotnou prácou detí môže predísť viacerým problémom.

2.2.2 Očkovanie

Pri práci s detským kolektívom treba rátať aj s tým, že deti sú náchylnejšie na prenos infekčných chorôb. Pre každého vedúceho je dobré oboznámiť sa so zdravotnou históriou svojich členov za účelom predchádzania šíreniu

infekčných chorôb medzi ďalších členov. Vhodným opatrením je takisto oboznámiť sa s históriou očkovania svojich členov. V neposlednom rade je potrebné sledovať sezónny výskyt chorôb, epidémií a prispôbovať im svoju činnosť.

2.2.3 Rozoznávajúce zdravotných rizík

Tu uvádzame niekoľko zdravotných rizík:

- hygiena,
- prvá pomoc,
- obsah lekárníčky
- škrabnutia, poštípnutie hmyzom (drobné zranenia),
- popáleniny, horúčky, zažívacie problémy (stredné zranenia),
- zlomeniny, alergické reakcie, krvácanie, otrasy mozgu,
- ohrozenie života seba a ostatných,
- pohotovostné kontakty.

2.3 Sociálne opatrenia - profesionalita na pracovisku

2.3.1 Zásady profesionality

V akejkolvek profesii je dôležité rozlišovať profesionálny a osobný (súkromný) spôsob prejavu. V dnešnej dobe kladíme pri výchove dôraz na individualitu, vyjadrovanie, expresionizmus, no často sa osobnostné črty nepriaznivo prejavujú v profesijnom živote. Počnúc rečou tela, spôsobom vyjadrovania, výberom oblečenia až po individuálne rutiny. Je dôležité rozlišovať, čo je ešte súčasťou pracovnej neformálnosti a čo už prekračuje hranice profesionality.

Prvou a základnou normou profesijného správania sú vždy vnútorné smernice vašej spoločnosti, ktoré určujú pravidlá správania sa na pracovisku.

V neposlednom rade by malo správanie na pracovisku reflektovať misiu spoločnosti samotnej a dávať dobrý príklad nielen kolegom, ale aj návštevníkom a partnerom.

Pracovné návyky sa odrážajú v osobnom živote a správanie v osobnom živote má priamy vplyv na úroveň profesionality. Je však dôležité nezabudnúť na špecifický charakter práce s mládežou. Správanie pracovníka s mládežou má totiž priamy vplyv na vývoj dieťaťa a jeho vnímanie budúceho pracovného života. Pre zabezpečenie plnohodnotného dospievania je potrebné ísť mladým pozitívnym príkladom aj v profesionálnom živote.

2.3.2 Rovný prístup na pracovisku

V poslednej dobe sa do mediálneho priestoru čím ďalej tým viac dostávajú rôzne iniciatívy bojujúce za zrovnoprávnenie pohlaví na pracovisku. Aj napriek tomu, že mnohým ľuďom sa zdá, že sú tieto iniciatívy zbytočné, lebo žiadna nerovnosť neexistuje, je nutné, aby sa aj v takýchto na pohľad banálnych veciach udával pozitívny príklad aby smerovanie organizácie reagovalo na potreby doby.

2.3.3 Vymedzenie pojmu sexuálne obťažovanie

Narážky, pohľady, nedobrovoľný telesný kontakt a ďalšie skutočnosti môžu byť formou sexuálneho obťažovania. Aj napriek tomu, že sú terčmi takéhoto obťažovania prevažne ženy, obeťami sa stávajú aj muži, či už formou nechceného zvädzania, nárážok a provokácií, či až formou fyzického kontaktu. Pri rozlišovaní nežiaduceho správania od obvyčajnej zdvorilosti je dôležité poznať mieru súhlasu a vkusu druhej strany, rešpektovať osobný priestor a rodinný status všetkých dotknutých. V každom prípade je múdre sa riadiť rozumom a stavať na štatistiky, ktoré hovoria v neprospech vzťahov na pracovisku.

Je takisto namieste spomenúť, že práca s mládežou si vyžaduje istú emocionálnu investíciu do pochopenia mladých. Stupeň tohto emočného prepojenia je však nutné ohraničiť, aby nedošlo k neželaným stretom, neprimeranej náklonnosti alebo až trestnej činnosti. Pedofília je jednou

z najohavnejších trestných činností a akákoľvek forma prílišnej náklonnosti mladým iba sťažuje život a často zanecháva za sebou nepríjemné zážitky a traumy. Deti a mládež prechádzajú na ceste dospievania obdobiami hormonálnych zmien, emočných výkyvov a celkovo matúcich pocitov, preto by to mal byť rozhodný hlas dospelých, ktorý im pomôže ísť správnou cestou k zdravému emočnému a fyzickému dospievaniu.

2.3.4 Vymedzenie pojmu intolerancia, šikana, rasizmus

Pod intoleranciou rozumieme predpojatosť, predsudky, zmenený prístup, alebo rezervácie voči človeku na základe pohlavia, farby pleti, náboženského

vyznania, telesných dispozícií, vizáže alebo akýchkoľvek iných znakov. Pri práci s jedincami, ktorí od nás majú odlišné atribúty, je najdôležitejšie zachovávať profesionalitu. Aj keď sa predpokladá, že sa odlišnosť v roku 2021 berie ako bežná vec, ktorá je súčasťou zdravej spoločnosti, nie každému je to ešte prirodzené. Misia Detskej organizácie FÉNIX, o. z. je založená na tolerancii, pochopení v duchu rovnosti, v právach a slobodách a akákoľvek forma neznášanlivosti, predpojatosti, šikany alebo rasizmu je v rozpore s touto misiou. V prípade, že budete svedkom podobného správania, narážok, fyzickej alebo psychickej šikany, upozorníte na túto skutočnosť svojho vedúceho, predsedu alebo pracovníkov Ústredia.

2.3.5 Opatrenia proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog

1. primeranou formou informovať deti o existencii legálnych a nelegálnych drog a ich mimoriadne negatívnych účinkoch na zdravie človeka,
2. viesť deti k zdravému spôsobu života a rozlišovaniu zdravých a nezdravých návykov pre život a zdravie,
3. v prevencii využívať vhodnú a dostupnú literatúru, napr. Nenič svoje múdre telo,
4. poskytovať deťom dostatok podnetov a možností realizácie prostredníctvom rôznych aktivít, a tým ich viesť k plnohodnotnému životu, kde by legálne či nelegálne drogy nemali svoje miesto,
5. zabezpečiť prísny zákaz fajčenia pred deťmi,
6. v prípade podozrenia na šírenie legálnych a nelegálnych drog v prostredí akcií DO FÉNIX bezodkladne informovať kompetentných, ktorí vykonajú okamžité opatrenia.

2.3.6 Komunikácia na pracovisku (vulgarizmy)

Súčasťou profesionality je aj schopnosť vyjadrovať sa profesionálne. Diplomatieké a rečnícke schopnosti sú znakom vyspelého správania osoby, sčítanosti, objektívnosti, odbornosti a schopnosti obohatiť debatu o vecné príspevky. Aj keď je práca v našom sektore často stresujúca, frustrujúca, možno až deprimujúca, je potrebné, aby sa takéto prejavy nestali odpudzujúcim príkladom pre deti a mládež, s ktorými pracujeme. Svoje ventilácie je potrebné držať mimo sluchu ovplyvniteľnej mládeže.

Obmedzený rozsah slovnej zásoby je takisto pozorovateľný nielen u dospelých ale aj u samotných detí a mládeže. Vulgarizmy a expresívne výrazy je bežné pozorovať u stále mladších a mladších. Nie je našou povinnosťou skúmať, odkiaľ tieto prejavy pochádzajú. Je však namieste, aby sa podobné výrazy netolerovali v rámci činnosti našej organizácie a pri práci s mládežou. Pozitívny príklad sofistikovaného vyjadrovania je iba jednou častou výchovného procesu, no takisto je potrebné si stanoviť sankčné postupy pri porušení základných pravidiel slušnosti (napríklad 10 kľukov za každú nadávku, „swear jar“ – šporiace prasiatko za každú nadávku 50 centov alebo podobne).

2.3.7 Špecifiká pre prácu žien / mladistvých

Keďže charakter práce s mládežou je špecifický, zahŕňajúci široké spektrum činností, je ťažké zostaviť podrobný zoznam činností vhodných / nevhodných pre ženy a mladistvých. Určenie obtiažnosti a vhodnosti jednotlivých činností by malo byť na jednotlivých vedúcich. Rámcové definovanie činností nevhodných pre mladistvých je odvodené od stupňa rizika jednotlivých činností a vplyvu na zdravie mladistvého. V oboch prípadoch sa vyžaduje zvýšená protipožiarna ochrana, zvýšený dôraz na používanie ochranných pomôcok a správne odhadnutie svojich fyzických zručností. V našej organizácii si vážime hodnoty slušnosti a ľudskosti, a preto je potrebné vychovávať mladých k „gentlemanstvu“ – žene podržíme dvere, pomôžeme zo schodov, odoberieme príliš ťažké bremeno a podobne. Pozitívny príklad v kolektíve sa pretaví do úcty k ženám a slabším a vštepí mladým hodnotu tolerancie.

2.3.8 Právo byť informovaný / právo podieľať sa na BOZP

Zamestnanci, členovia, pracovníci s mládežou, ale aj mladí ľudia majú právo byť informovaní o procesoch BOZP a aktívne sa podieľať na ich tvorbe. Preto, ak si myslíte, že viete, ako by sa dalo predchádzať rizikám pri práci s vašim typom kolektívu, ktoré ešte nie sú spomenuté v našich príručkách a materiáloch, kontaktujte nás na Ústredí.

2.3.9 Ochrana osobných údajov

Podľa novely zákona o ochrane osobných údajov vzniklo niekoľko nových práv a povinností pre všetkých, ktorí poskytujú svoje osobné údaje na spracovanie a aj pre tých, ktorí tieto údaje spracovávajú. V oblasti práce s mládežou treba obzvlášť dbať na to, že sú spracovávané údaje o neplnoletých osobách a osobách, ktoré nie sú schopné samostatne posúdiť právne následky svojho konania (deti). Pri akomkoľvek spracovávaní osobných údajov treba dbať na to, aby sa nesprístupnili tretím stranám, aby sa predišlo ich odcudzeniu, poškodeniu alebo akémukoľvek zneužitiu. S osobnými údajmi je možné zaobchádzať iba takým spôsobom a v takom rozsahu, na aké si vyžaduje účel spracovávania.

2.3.10 Narábanie s administratívnymi dokumentmi

Do práce s mládežou patrí bezpochyby aj administratíva. Práca s dokumentmi, podpismi, potvrdeniami, povoleniami, osobnými údajmi a citlivými dátami si vyžaduje opatrnosť, svedomitosť

a profesionalitu. Niekomu sa administratívna práca môže zdať ako nudná a zbytočná, no bez nej by sa manažment takej veľkej organizácie ako je naša jednoducho nedal zvládnuť. Riadne spravovanie administratívnych dokumentov predchádza nechceným nezrovnalostiam pri náhodných kontrolách z riadiacich orgánov. Riadne udržiavanie administratívnych povinností však napomáha pohodlnejšiemu manažmentu detskej organizácie, vytvára obraz dôveryhodnosti, zvyšuje transparentnosť organizácie a napomáha dobrým vzťahom v rámci organizácie ale aj vzťahom k tretím stranám. Preto pri zaobchádzaní s administratívnymi dokumentmi dbajte na ich riadne uskladnenie a zabezpečenie proti poškodeniu, odcudzeniu alebo vytvoreniu neoprávnených kópií. Do riadneho chodu administratívy nepochybne patrí aj dochvilnosť: pri nedodržaní stanovených lehôt je riziko negatívnych následkov nielen pre zodpovedné osoby. Takéto nedodržiavanie má nepriamo nepriaznivý vplyv aj na samotnú mládež, či už v dôsledku sankcií, poškodení dobrého mena alebo zníženiu dôveryhodnosti organizačnej zložky. Odporúčame preto, aby ste pri zaobchádzaní s administratívou nemysleli na to, že je to zbytočné, ale na to, že to robíte (ako všetko ostatné) kvôli deťom a mladým.

2.3.11 Preprava na podujatie

Pri preprave na podujatie môže takisto prísť k ohrozeniu bezpečnosti účastníkov a organizátorov. Je preto dôležité, aby sa aj počas cesty dodržiavali zásady ochrany zdravia.

3.

ZÁKLADNÁ ČINNOSŤ
DO FÉNIX, O. Z.

Hlavným cieľom našej organizácie je vytvárať deťom a mládeži podmienky na aktívne, obohacujúce a prospešné trávenie voľného času. Naším zámerom je pomáhať deťom a najmä mladým ľuďom, aby sa naučili využívať svoj voľný čas pre dobro všetkých naokolo i pre napredovanie seba samých. Snažíme sa nielen pomôcť našim mladým členom pripraviť sa na svet, aký bude, ale aj vznietiť v nich záujem a snahu osobne sa podieľať na tvorení sveta, v akom by chceli žiť, a tiež pomôcť im získavať schopnosti a skúsenosti, ktoré na to budú potrebovať.

Fénix, mýtický vták, a jeho znovuzrodenie úzko súvisia s ohňom, živlom energie a premeny. Tak aj naša organizácia energicky kráča s dobou a snaží sa tu byť pre všetkých mladých vekom i duchom, pretože práve oni by mali byť pôvodcami zmien, ktoré naša spoločnosť potrebuje.

Aktívne pôsobíme v oblasti voľnočasových aktivít detí a mladých ľudí, a to prostredníctvom pravidelných stretnutí záujmových kolektívov, ako aj v rámci rozličných podujatí vo voľnom čase. Vo všetkých aktivitách sledujeme neformálne vzdelávaci rozmer a riadime sa princípmi zážitkovej pedagogiky.

Základný kolektív DO FÉNIX – to je skupina približne desiatich až pätnástich detí alebo mladých ľudí, doplnená jedným dospelým vedúcim. Základný kolektív sa môže nazývať tiež ako krúžok, oddiel, družina či klub. Kolektív sa stretáva pravidelne, buď poobede, večer alebo cez víkend, spravidla raz, dva razy do týždňa. Stretnutie trvá hodinu, dve, niekedy tri, a **členovia sa** v jeho priebehu **venujú svojim spoločným záujmom**. V našej organizácii možno nájsť celé spektrum záujmov:

- turistiku a cestovanie za zážitkami a poznáním,
- najrôznejšie športy od klasických, cez nové, až po netradičné, na suchu, na ľade i vo vode,
- tance od folklórnych, cez moderné a hip-hop, až po gymnastiku a aerobik,
- spev a hru na hudobných nástrojoch,

- tvorivé dielne remeselné i umelecké,
- poznávanie a ochrana prírody,
- počítače a programovanie.

Na všetkých úrovniach svojej pôsobnosti – od miestnej, cez regionálnu až po celoslovenskú a medzinárodnú usporadúvajú členovia i pracovníci nášho združenia rozmanité **podujatia**, z ktorých mnohé sú prístupné i verejnosti a z ktorých väčšinu organizujeme počas prázdnin:

- splavy, turistické pochody a výlety,
- výpravy do prírody a environmentálne akcie,
- letné a zimné kurzy, turnaje a olympiády,
- mikulášske, vianočné, valentínske, veľkonočné i dušičkové večierky,
- detské a mládežnícke tábory doma a v zahraničí, aj s medzinárodnou účasťou.

3.1 Rozdelenie zodpovednosti v rámci organizácii

Za dodržiavanie povinností organizácie zodpovedá štatutárny orgán organizácie, vedenie organizácie a poverený vedúci a ďalší pracovníci.

Organizácia by mala písomne stanoviť osobu zodpovednú za oblasť bezpečnosti práce v organizácii. Pokiaľ takáto osoba nie je ustanovená, zodpovedá štatutárny zástupca.

3.1.1 Činnosť bezpečnostného technika

Vedúci, ktorý zodpovedá za bezpečnosť by sa mal zúčastniť školenia o bezpečnosti a ochrane zdravia. Následne by mal zabezpečiť zaškolenie každého nového člena pri vstupe do organizácie najneskôr pred prvou činnosťou, prácou, aktivitou, ktorá môže ohroziť bezpečnosť alebo pri prevzatí novej zodpovednosti.

Zabezpečenie periodicity - periodické školenia

- 1x za rok pre členov do 18 rokov,
- 1x za dva roky pre plnoletých,
- 1x za tri roky pre štatutárneho zástupcu organizácie a ďalších vedúcich pracovníkov,
- pred začatím mimoriadnej činnosti (tábory, zahraničné zájazdy, nezvyčajné hry),
- pri porušení pravidiel bezpečnosti práce a požiarnej ochrany.

3.1.2 Povinnosti základnej organizácie a jej členov

Základná organizácia

- vedie knihu úrazov,
- stanovuje zásady a predpisy na ochranu BOZP,
- stanovuje zodpovednú osobu,
- zabezpečí súhlas s použitím osobných údajov v súlade s GDPR,
- používanie nahrávok v klubovni, na podujatiach = verejná produkcia.

Povinnosti členov vedenia

- založiť denník bezpečnosti práce,
- založiť knihu úrazov,
- vykonávať základné školenie,
- vykonávať „laickú“ kontrolu objektov.

Povinnosti členov

- absolvovať príslušné školenia,
- dodržiavať stanovené zásady,
- pri pochybnostiach si vyžiadať pokyny,
- nahlásiť každý úraz a zdravotné ťažkosti.

3.1.3 Zodpovednosť

- si vzorom,
- preberanie dobrých a zlých návykov,
- právnu zodpovednosť nesie zriaďovateľ,
- organizácia poveruje oprávnenú osobu staršiu ako 18 rokov (aj v neprítomnosti),
- čiastočná zodpovednosť 15-18 rokov,
- nepriama zodpovednosť,
- zodpovednosť v rozsahu možnosti (0-15 rokov).

Vymáhanie náhrady škôd do 15 rokov

- rozumové schopnosti a skúsenosti,
- rodičia, osoby povinné vykonávať dohľad,
- nenesie trestnú zodpovednosť.

Vymáhanie náhrady škody 15 - 18 rokov

- rozumové schopnosti a skúsenosti,
- rodičia, osoby povinné vykonávať dohľad,
- trestná zodpovednosť a zodpovednosť za priestupky.

Nad 18 rokov

- plná občianska a trestná zodpovednosť.

Orientovať sa v pravidlách a dobre poznať kolektív. Odhadnúť, čo je za daných okolností možné si dovoliť.

Poučenie kolektívu

- periodické,
- pred akciou,
- upozornenia, príkazy, zákazy.

Trvanie zodpovednosti

- od miesta zrazu, po celú dobu trvania akcie,
- oprávnenie prevzatia dieťaťa konkrétna osoba.

4.1 Citové vzťahy

1. Kladné citové vzťahy, teda stav, kedy sa na druhého tešíme a sme šťastní z jeho prítomností, blízkosti, zdieľania zážitkov, nekonečných rozhovorov o všetkom aj o ničom, zo spoločných aktivít atď., sú obvykle tým hlavným, čo drží kolektív detí a mládeže pohromade. Hlboké kamarátstvo má veľa podobného s erotickými citmi a vzťahmi – zvlášť v detstve je kamarátstvo veľkou a silne prežívanou hodnotou. Snažte sa city detí, svojich kolegov i svoje vlastné brať vážne a vážiť si ich. Schopnosť mať rád je možno to najcennejšie, čo vôbec máme.
2. Citové vzťahy medzi vedúcimi nemusia byť na škodu a môžu byť pre deti vzorom a tým i prínosné, ale je zle, keď odvádzajú vedúcich od nadšenia pre prácu s deťmi alebo dokonca vedú k zanedbávaniu povinností. Malo by platiť, že vedúci dochádzajú na akcie s deťmi a mládežou preto, aby sa im venovali. Kamarátstvo a dôvera medzi kolektívom vedúcich obvykle vytvára priaznivé prostredie pre prácu s deťmi.
3. Citové vzťahy medzi deťmi sú neoddeliteľnou súčasťou každého fungujúceho detského kolektívu,

väčšinou sú prínosom, ale nemali by neprimerane narušovať program akcie, režim ubytovania, nočný pokoj atď. Je vhodné určiť deťom a mládeži mantinely, aké správanie sa považuje v prostredí akcie za nevhodné a rušivé.

4. Stanovte jednoznačné pravidlá, vyžadujte ich dodržiavanie a sami ich dodržiajte.

5. Primerané citové vzťahy medzi vedúcimi a deťmi sú spravidla nutnou podmienkou toho, aby sa deťom na akcii páčilo, a aby i vedúci túto prácu radi robili. Je však nutné vnímať riziká plynúce z toho, že rôzni ľudia majú rôzne predstavy o tom, aké prejavy citových vzťahov a intimity k oddielovým a kamarátskym vzťahom patria a ako sú vnímané, t. j. neprijateľné. Samozrejme je nutné vyvarovať sa akýchkoľvek jednaní, ktoré by mohli byť posudzované ako pohlavné zneužívanie. Je teda nutné vnímať a predvídať reakcie okolia.

6. Vzťah vedúceho k deťom by nikdy nemal prerásť do stavu, kedy vedúci určitému dieťaťu nadrzuje, zvýhodňuje ho v súťažiach atď. To, že si vedúci s niektorými deťmi rozumie viac a s niektorými menej, je prirodzené

a v poriadku. Súčasne by si vedúci mal dávať pozor, aby si na nejaké dieťa „nezasadol“ a nepristupoval k nemu prísnejšie než k ostatným. Niekedy sa tak napríklad stáva, keď má vedúci medzi deťmi svoje vlastné dieťa alebo svojho mladšieho súrodenca (vedúci si myslí, že keď je to „v rodine“, je to v poriadku).

7. Pamätajte, že medzi deťmi, ich rodičmi i kolektívom vedúcich sa môžu vyskytnúť osobnosti nevyrovnané, neskúsené alebo i zákerné a môžu sa tak prejavovať až v kritickej chvíli. Kto sa cíti ohrozený, ukrivdený alebo bezbranný, môže sa cítiť oprávnený ho „zlikvidovať“ napríklad klamstvom a pomstou. Každý, kto pracuje s deťmi a mládežou, je veľmi ľahko vydierateľný i falošnými obvineniami. Snažte sa predchádzať konfliktom dobrými vzťahmi, otvorenosťou a opatrnosťou voči akýmkoľvek rizikám.

8. Takmer v každom kolektíve môžu nastať i situácie, kedy niektorý účastník niekoho iného neznáša, „nemusí“, prípadne dokonca nenávidí. Vedúci by mal byť natoľko osobnostne vyspelý, aby dokázal deti s takými pocitmi naučiť zaobchádzať.

4.2 Sexuálne kontakty

Medzi plnoletými vedúcimi alebo plnoletými účastníkmi je sex a jeho prejavy ich osobnými záležitosťami. Ide o oblasť natoľko intímnu, že by o tom nemal vedieť napr. celý tábor. Zákon chráni deti pred pozeraním pornografie. Za ohrozenie ich výchovy a vývoja mohlo byť považované i to, keby boli bezprostredne konfrontovaní so sexuálnym životom dospelých.

Sexuálne prejavy medzi účastníkmi tábora mladšími ako 18 rokov

Nie je predmetom tejto príručky rozvádzať podrobnosti pubertálneho rozvoja sexuality. Je však mylné domnievať sa, že sa ľudská sexualita prejavuje až v puberte. Značné percento detí, hlavne chlapcov, preskúmajú a eroticky stimulujú svoje telo dávno pred pubertou. V období pred pubertou a v puberte sa v detských kolektívoch tiež občas objavujú skupinové sexuálne hry a to ako heterosexuálneho, tak i homosexuálneho charakteru. Homosexuálne kontakty v tomto veku nemusia byť známkou homosexuálnej orientácie, či dokonca počínajúce pohlavné úchylnosti, ale ide o normálne prechodný jav pri objavovaní vlastnej sexuality. Problémom je, že i vzájomné sexuálne aktivity detí mladších ako 15 rokov medzi sebou sú „trestným činom“ v zmysle zákona a sociálne právnej ochrany detí, pretože môže ísť o naplnenie skutkovej podstaty trestného činu pohlavného zneužitia, okrem toho i medzi deťmi navzájom sa môžu objaviť závažné poruchy násilia alebo nátlaku. K trestne postihnuteľnému konfliktu so zákonom dochádza vo chvíli, keď má jeden z aktérov menej, a druhý

viac ako 15 rokov, i keby šlo o rozdiel len jedného dňa. V tej chvíli je starší z nich trestne zodpovedný a môže byť stíhaný. Reakcie dospelých na sexuálne prejavy detí musia byť vždy citlivé, nie unáhlené. Ak nemáte dosť skúseností, odložte svoju reakciu a poraďte sa so skúsenejším vedúcim, resp. hlavným vedúcim alebo odborníkom. Každopádne je však vhodné „riešiť“ danú situáciu s dotýčnými deťmi alebo dieťaťom diskrétno, najlepšie medzi štyrmi očami. O danom probléme informovať rodičov nie je jednoznačné a vyplýva to z každej konkrétnej situácie, veku dieťaťa, vzťahu v kolektíve, hlavne zo zodpovedného posúdenia vedúcich. Detská a pubertálna sexualita je prirodzenou ľudskou potrebou, na ktorej ťažšie niečo zmeníme zákazmi a nočnými kontrolami, ktoré okrem toho, že sú nedôstojné, môžu mať opačný, motivačný dôsledok, či naopak spôsobia dieťaťu stres, strach pred vlastnou sexualitou ako niečím zlým. Omnoho viac ide dosiahnuť otvorenosťou, dôverou a osvetou. Formu osvety však odporúčame napred konzultovať s rodičmi, lebo ide o citlivú tému a je značný rozdiel, aký pohľad majú na túto tému v jednotlivých rodinách.

Riziko otehotnenia neplnoletého dievčaťa po pohlavnom styku na akcii v kolektíve sa síce podceňuje, ale existuje. Ak máme oddiel s dievčatami a chlapcami v „kritickom“ veku, najlepšie je to riešiť dôverou a osvetou. Občas sa vyskytujú obavy zodpovedného vedúceho s takýmito problémami (napr. platenie alimentov vedúcim, ktorý zodpovedal za dohľad nad dieťaťom na tábore) sú neopodstatnené a pripadali by v nejakej

forme v úvahe snád' len ako vymáhanie akejsi náhrady „škody“ rodičmi. Ak by vedúci aktívne a vedome pohlavný styk podporoval či organizoval, je to nepredstaviteľné a neprípustné. Forma prevencie závisí vždy na vekovom zložení daného kolektívu.

Sexuálne kontakty medzi plnoletými vedúcimi a ich nepľnoletými zverencami alebo spolupracovníkmi sú problematické a rizikové vo všetkých okolnostiach, u detí do 15 rokov aj neprípustné a **vždy trestné**. Pokiaľ má zverená osoba menej ako 15

rokov a kontakt má charakter súložie alebo inú formu porovnateľnej intenzity, ide vždy o trestný čin pohlavného zneužitia. Často sú ako trestný čin v trestnom konaní hodnotené i kontakty podstatne menšej intenzity. Trestné je tiež zvädzanie k pohlavnému styku, ktorého sa dopustí ten, „kto láka“, sľubuje alebo poskytne dieťaťu (osobe mladšej ako 18 rokov) alebo inej osobe pohlavný styk s dieťaťom, taktiež ukávanie sa, obnažovanie alebo iné správanie za účelom pohlavného uspokojenia.

4.3 Pornografia v rukách detí

Na problematiku detskej sexuality môžete naraziť v podobe pornografických časopisov a videí, ktoré si so sebou môžu deti priniesť na akciu. Je potrebné dať deťom jednoznačne najavo, že tieto

časopisy, videá (ale i internetové stránky) s podobným obsahom považujete za nevhodné a nedôstojné, a že na akciách oddielu je iný program.

4.4 Rizikové hry

Nevhodné a rizikové sú skupinové hry s erotickou náplňou či podtextom, ktoré by mohli byť považované za nemravné, a to nielen spontánne, mlčky vedúcimi tolerované alebo vedúcimi organizované (čo nie je v kolektívoch výnimočné –

napr. rôzne vyzliekacie hry, vzájomné navliekanie na šnúru, hľadanie ukrytých predmetov pomocou hmatu). Je potrebné zásadne rozlišovať medzi sexuálnou osvetou a hrami s erotickým podtextom.

Výchovné formy sú ustálené podoby činnosti, ktoré používame. V rámci činnosti s deťmi a mládežou rozlišujeme niekoľko foriem činnosti. Môžeme ich vymedziť na základe času trvania činnosti.:

- krátkodobá schôdzka (základného kolektívu),
- jednoduché podujatie,
- viacdenná pobytová akcia (do 4 dní),
- pobytové podujatie (nad 4 dni),
- a podujatie pre verejnosť.

Každá z foriem je príležitosťou k rozvoju členov, základného kolektívu či základnej organizácie, k podpore vzťahov a priateľskej atmosféry, k rozširovaniu povedomia o DO FÉNIX. Vždy volíme takú formu, ktorá najlepšie naplňa výchovné ciele DO FÉNIX, ZK a ZO. Viac o jednotlivých typoch činnosti nájdete v *Smernici pre zabezpečenie BOZP v podmienkach DO FÉNIX*.

5.1 V miestnostiach a budovách

V klubovniach a ďalších priestoroch organizácie určených pre verejnosť, či hromadné akcie, musia byť vyvesené požiarne poplachové smernice s dôležitými telefónnymi číslami (112, 150, 155, 158) a pokyny pre prípad požiaru a havárie. Ďalej musí byť v uvedených priestoroch hasiaci prístroj, pri ktorom musí organizácia alebo majiteľ ubytovne zabezpečiť pravidelnú revíziu.

Odporúčame spracovať a vyvesiť traumatologický a krízový plán. Traumatologický plán je akýsi sprievodca a pomocník v prípade úrazu alebo ochorení. Krízový plán podobným spôsobom rieši aj ďalšie mimoriadne situácie. Mal by obsahovať telefónne čísla

záchranných zložiek a čísla pre prípad havárie plynu, vody, elektriny, kontakty na vedenie organizácie a správcu objektu a stručný popis prvej pomoci.

- dať pozor na rozžeravené kachle, rozbité elektrické spotrebiče, vypínače a zásuvky,
- nedovoľiť deťom žiadnu manipuláciu s ohňom a elektrinou bez dohľadu dospeléj osoby,
- dbať na to, aby sa deti nevykláňali z okien, nestúpali na ne ani na parapety. V miestnosti, kde je otvorené okno, by mala byť s deťmi dospelá osoba,
- v miestnosti hrať iba také hry, ktoré zaručujú bezpečnosť detí;

- na chodbách nedovoliť behanie, kĺzanie, splavovanie po zábradlí, skákanie zo schodov a pod.,
- pozor na ostré hrany nábytku, sklenené plechy - okná, dvere, poškodené linoleum, stav parkiet a pod.,
- dbať na dodržiavanie Rádu klubovne, ktorý by mal obsahovať organizačné,

- hygienické i bezpečnostní pokyny pre prevádzku klubovne. Dbať na poriadok a upratovanie,
- vedieť, kde sú hlavné uzávery vody, elektrického prúdu, plynu – v klubovni, v budove,
- pre ubytovanie v školách, veľkých ubytovniach zistiť, kde je núdzový východ.

5.2 V telocvični a na ihrisku

Pred cvičením:

- je nutné skontrolovať stav náradia,
- zabezpečiť stálu prítomnosť dospelých osoby, ktorá dbá na udržiavanie disciplíny a organizuje činnosť,
- pri cvičení zabezpečiť pre každého cvičenca dostatok voľného priestoru,
- dbať na vhodné cvičebné oblečenie a nedovoliť deťom cvičiť bez príslušnej obuvi,
- pozor na hrany, rohy, náradie, klzku podlahu a stav parkiet, upevnenie náradia,
- loptové hry hrať iba v prípadoch, keď je na ne telocvična prispôbená (okná a osvetľovacie telesá sú opatrené odrazovými krytmi),
- necvičiť bezprostredne po jedle,
- vedieť kde je umiestnená lekárnica a mať k nej prístup.

Pri športových závodoch a súťažiach:

- hlavný organizátor akcie musí zabezpečiť dostatok spolupracovníkov, aby u každej športovej disciplíny bol najmenej jeden zodpovedný pracovník,
- pri disciplínach dbať na úpravu športoviska (dávať pozor na kamene, klince, sklo a pod.),
- zaistiť dostatočný priestor pre všetky druhy športov (vrhy a hody - Pozor na divákov!),
- pri väčších akciách zabezpečiť prítomnosť zdravotníkov s lekárnou,
- dbať na disciplínu a správne športové správanie detí,
- v zime využívať iba klzisko určené pre verejnosť, v prípade že ide o prírodné klzisko, vždy ešte sami vykonať kontrolu.

5.3 Dopravné prostriedky povolené používať na podujatiach organizovaných DO FÉNIX

V dopravných prostriedkoch:

- pri výbere typu dopravy zohľadňovať kapacitu dopravných prostriedkov pri hromadnom odchode na výlet a späť,
- nastupovať a vystupovať organizovane, po častiach, do rôznych miest, prípadne rôznymi spojmi a dopravnými prostriedkami. V prípade, že nie je možné využiť hromadný dopravný prostriedok môžeme úsek prejsť pešo alebo objednať vlastný autobus a pod.,
- deti prepravovať len takými prostriedkami, ktoré vyhovujú príslušným dopravným predpisom,
- v autobuse musia žiakov sprevádzať **najmenej dvaja sprievodcovia**,
- harmonogram výletu musí byť zostavený tak, aby sa zabezpečila primeraná regenerácia vodiča a žiakov,
- za poriadok vo vozidle (vlak, autobus a pod.), ktorým sa deti prepravujú, nesie plnú zodpovednosť ich vedúci,
- nedovoľiť deťom, aby sa zdržiavali v blízkosti dverí, vykláňali sa z okien, prechádzali z vagónu do vagónu,
- povolenie k nástupu dá vedúci až keď dopravný prostriedok stojí v stanici, poverí jedného vedúceho aby nastupoval prvý a v dopravnom prostriedku pomohol zabezpečiť usadenie detí tak, aby sa deti nerozbehli po vozidle, sám nastupuje posledný,
- v dopravnom prostriedku, kde nie je zaistené sedenie dbá, aby sa všetky deti držali pevných držadiel, vedúci

a staršie deti pomôžu deťom dať batožinu na poličky,

- počas prepravy je vhodné deti zabaviť drobnými hrami a kvízmami,
- včas pred výstupnou stanicou dáme pokyn k príprave batožiny, oblečenia (najmä v zime) a výstroja,
- povolenie na vystúpenie dá vedúci, až keď prostriedok stojí v stanici, sám vystupuje prvý a zaisťuje bezpečnosť detí pri výstupe, posledný vystupuje pomocník a kontroluje, aby všetci vystúpili a v dopravnom prostriedku nič nenechali (batožinu, oblečenie, turistickú výstroj, ...).

Pri chôdzi po ceste:

Zákon o pozemných komunikáciách rozlišuje chodcov - jednotlivca, pochodujúci útvar a organizovanú skupinu školskej mládeže.

- Organizovaná skupina školskej mládeže musí byť vedená osobou staršou ako 15 rokov, spôsobilou na skupinu riadne dohliadať,
- táto skupina ide po chodníku vždy vpravo alebo po ľavej krajnici najviac v dvojstupe (ak to šírka krajnice umožňuje),
- ak nemôže ísť po chodníku alebo po ľavej krajnici, smie použiť vozovku. Potom je to pochodujúci útvar a platia pre neho ustanovenia ako pre vozidlá; v tomto prípade potom pochoduje útvar po pravej strane vozovky,
- za zníženej viditeľnosti (tma, hmla, hustý dážď) musí byť pochodujúci útvar označený vpredu po oboch

stranách neoslňujúcim bielym svetlom a vzadu takisto po oboch stranách červeným svetlom; označenie svetlom môže byť nahradené odevnými doplnkami z reflexného materiálu,

- iné neorganizované skupiny detí a mládeže sa riadia ustanoveniami pre chodcov, t. j. idú vždy vľavo po krajnici alebo po vozovke, ak ju musia použiť, inak po chodníku vpravo,
- osoba, ktorá sprevádza organizovanú skupinu školskej mládeže alebo skupinu detí doposiaľ nepodliehajúcej povinnej školskej dochádzke, je oprávnená pri prechádzaní vozovky zastavovať vozidlá,
- chodci pri prechádzaní na vyznačených prechodoch sú povinní, ak to vyžaduje hustota a plynulosť premávky idúcich vozidiel, brať ohľad na vodičov tým, že neprechádzajú jednotlivito ale v skupinách, to isté platí na križovatkách bez vyznačených prechodov,
- okrem vyznačenia priechodmi smie chodec prechádzať vozovku len kolmo k smeru cestnej premávky,
- sprievod detských kolektívov na ceste sa odporúča zabezpečiť najmenej 2 dospelými osobami, z ktorých jedna ide vpredu a druhá vzadu,
- vodič - s výnimkou vodiča električky - je povinný umožniť chodcom, ktorí sú na priechode pre chodcov alebo sa ho zrejme chystajú použiť, nerušené a bezpečné prejdeň vozovky,
- ak je bližšie ako 50 m križovatka s riadenou premávkou, prechod pre chodcov, miesto pre prechádzanie vozovky, nadchod alebo podchod

vyznačený dopravnou značkou prechod pre chodcov, podchod alebo nadchod, musí chodec prechádzať len na týchto miestach; na priechode pre chodcov sa chodí vpravo,

- pred vstupom na vozovku sa chodec musí presvedčiť, či môže vozovku prejsť, aby neohrozil seba aj ostatných účastníkov cestnej premávky,
- chodec smie prechádzať vozovku, len ak s ohľadom na vzdialenosť a rýchlosť jazdy prichádzajúcich vozidiel, nedonúti vodičov k náhlej zmene smeru alebo rýchlosti jazdy,
- akonáhle vstúpi chodec na prechod pre chodcov alebo na vozovku, nesmie sa tam bezdôvodne zastavovať a zdržovať,
- chodec nesmie vstupovať na prechod pre chodcov alebo na vozovku bezprostredne pred blížiacim sa vozidlom,
- chodec musí dať prednosť električke,
- chodec nesmie prekonávať zábradlie alebo iné zábrany na vozovke,
- chodec musí užívať predovšetkým chodník alebo chodníky pre chodcov, chodec, ktorý nesie predmet, ktorým by mohol ohroziť premávku na chodníku, použije pravú krajnicu alebo pravý okraj vozovky,
- chodci môžu ísť po ľavej krajnici alebo pri ľavom okraji vozovky najviac 2 vedľa seba, pri zníženej viditeľnosti, zvýšenej premávke na pozemných komunikáciách alebo v nebezpečných a neprehľadných úsekoch môžu ísť chodci iba za sebou,
- pred železničným priecestím si musí chodec počínať mimoriadne opatrne, najmä sa musí presvedčiť, či môže železničné priecestie bezpečne prejsť.

Pri peších presunoch, na vychádzkach a výletoch:

- účastníkov zoznámiť vždy so smerom, trasou a cieľom výletu (prípadne vybaviť ich mapou, plánikom alebo obálkou s plánikom a cieľom trasy),
- pri hrách a pochode sa vyhýbať svahom a veľkému sklonu, kamenistým stráňam, previsnutým skalám, lomom a pod.,
- pri zdolávaní prírodných prekážok pomáhať deťom,
- poučiť deti o možnosti pohryznutia zvieratami a nakazení besnotou (zdochliny, „krotká“ divá zver), dobodaním hmyzom, uštipnutím jedovatým hadom, v listnatých lesoch dávať pozor na kliešte (encefalitída, borelióza),
- upozorniť deti na jedovité rastliny a huby (obmedzenie používania húb v hromadnom stravovaní),
- nebrať na náročné túry fyzicky slabé, netrénované, málo otužilé deti,
- jednotlivca zásadne nepúšťať ani na menšie túry samostatne,
- pozor na úpal, zápaly spojiviek (vhodné oblečenie, pokrývka hlavy, okuliare a pod.),
- v hmle nestratiť spojenie medzi jednotlivými členmi skupiny,
- na cestu sa nevydávať pri silnom vetre alebo víchrici,
- pred cestou skontrolovať výzbroj a výstroj, ktorá musí byť v dobrom stave a zodpovedá predpokladanej akcii,
- v skupine by mal byť aspoň jeden skúsený člen, ktorého znalosti pomôžu prekonať prípadné nebezpečenstvo,
- prvú zastávku urobiť vždy po 10-15

minútach a venovať ju úprave výstroja (úprava batohu, šnúrký a pod.), ďalšia zastávka - mladšie deti po 2-3 km chôdze, staršie po 4-5 km. Ak je pochod dlhší ako 4 hodiny, počítať s prestávkou najmenej 1,5 hodiny, za letnej horúčavy cez poludnie 3-4 hodiny,

- do časového rozvrhu zaradiť rezervu 1-2 hodiny na nepredvídané situácie,
- tempo pochodu limitovať najmenej zdatným jedincom,
- jeden výchovný pracovník ide vpredu, druhý vzadu skupiny,
- v zime pozor na zamrznuté potoky, atď. – hlavne pri ich prechádzaní,
- obmedzenie vo zdvíhaní bremien predstavuje u detí aj váha batohu (do 10 kg).

Základné zákony pobytu v horách:

- na každú túru vychádzať vždy v čas, tak aby sme sa vrátili za svetla. Počítať s dvoma hodinami rezervy,
- na túru chodíme vždy s dospelou osobou, v najmenej trojčlennej skupine - dvaja ľahšie pomôžu tretiemu,
- pred odchodom vždy povieme kam ideme - trasu, koľko nás je a kedy sa vrátíme. V spoločných ubytovniach sa zaznamenáme do knihy vychádzok a túr,
- chodíme iba podľa turistického značenia a na hrebeňoch podľa tyčového značenia,
- počas cesty sa nikdy nerozdeľujeme, tempo pochodu volíme podľa najslabšieho účastníka,
- plánovanú trasu nikdy nemeníme, len v ťažkých prípadoch je možné skrátiť cestu z dôvodu úrazu a pod.,
- ak sa nemôžeme vrátiť späť tam, kam

sme sa zapísali včas, skúsime toto miesto upozorniť, aby po nás nebolo zbytočne vyhlásené pátranie,

- v zime nezabúdame, že bežecké stopy sú kráľovstvom bežkárov a majú svoje presné zákony, ktoré sa nesmú porušovať,
- každý účastník túry by mal mať vo svojej výstroji tieto 4 veci: pláštenku (pomáha aj proti chladu), desiatu, píštku (po pol hodine revanie o pomoc nezvládne ani cvičené hrdlo), obväz (nahradí aj povraz, bežná dĺžka 5 m). Výstroj je tiež potrebné upraviť s ohľadom na prostredie. Aj v lete si berieme na hrebeňové prechody jesennú poriadnu bundu alebo aspoň vetrovku, zimnú čiapku a rukavice.
- ak padne hmla alebo na hrebeňoch vojdeme do nízkych mrakov, je dobré skupinu naviazať na spoločné lano. Na turistických chodníkoch nejde o ochranu pred pádom do priepasti, ale skôr o zachovanie rovnakého tempa celej skupiny a psychickú podporu a pocit bezpečia. Zle sa ide, keď vás predchodca poťahuje a nasledovník vám skáče na chrbát. Vzdialenosť medzi členmi by mala byť aspoň 1,5 až 2 m. Prvý v skupine potrebuje asi 5 -10 m povrazu (typická vzdialenosť medzi tyčami značenia). Je dobré sa vopred naučiť naväzovať na jedno lano alebo zväzovať úväzky z krátkych viazačiek, ktoré by každý mal mať. Pozor, pri nedostatku viazačiek sa jedinci snažia priväzovať za zápästie, za pútko na opasku u nohavíc, za batoh a pod. Zápästie rozhodne zakážte, ostatné spôsoby môžu byť, ale stráca sa bezpečnosť viazania, keby predsa len niekto do diery zapadol. V najhoršom

případe, miesto povrazu je možné použiť obväzy,

- pri postupe podľa tyčového značenia v hustej hmle sa skupina zastaví pri tyči, prvý chodec vyrazí k ďalšej tyči, až keď ju nájde, postúpi skupina k nemu,
- v žiadnom prípade v kritickej situácii nepožívame alkohol, je preukázané, že zhoršuje schopnosť odhadu vzdialenosti a pod. Jeho povzbudzujúci účinok (rozťahnutie ciev, zrýchlenie krvného obehu) pôsobí asi 30 minút, ak do tejto doby po požití alkoholu prídeme k cieľu, nastáva naopak silná útlmová reakcia. Navyše človek pod vplyvom alkoholu skôr prepadá depresii a ľahšie prechladne,
- pri dôjdení do úkrytu pozor na prudký prechod do tepla, najmä v zime. Je potrebné postupne teplotu zvyšovať a nie skočiť do vyhriatej sauny. Tepelný šok môže spôsobiť srdcový kolaps. Predtým sa odporúčalo cestou cvičiť a udržiavať sa tak v rozumnej teplote. Je dokázané, že u osôb so slabším srdcom to nemusí stačiť,
- po dôjdení do úkrytu je potrebné čo najskôr vymeniť všetko oblečenie za suché, ak nepokračujeme ďalej, je na mieste teplý čaj a spánok,
- kto neverí, nech si to vyskúša. Jedna z nácvikových metód sa volá „CHATY vyhoreli“. Na jesennej jednodňovej výprave, keď prší a je chladno vyhlásime, že všetky chaty cestou vyhoreli. Pred chatou vždy zastavíme a desiatujeme, pozorujeme teplé svetielko, ľudí vychádzajúcich a vychádzajúcich z chaty a jeme svoj premočený chlieb so salámou. Kto to nevydrží a vojde, toho na zimný

prechod radšej nevezmeme. Nikto nezaručí, že vydrží, až o niečo pôjde, keď nevyradil, keď o nič nešlo.

Keď zabľúдите:

- nestraťte nervy a zostaňte pokojní,
- ak sa nemôžete zorientovať, nepokračujte v ceste, vyhľadajte úkryt alebo si ho zhotovte,
- úkryt musí byť čo najhlbšie, koľko ide, ale až na holú zem, dajte pod seba čečiny, alebo batoh. Mokré veci (ponožky, rukavice) vymeňte za suché. Teraz pochopíte, prečo máte mať všetky veci v igelitových vrecúškach. Je dokázané, že aj „nepremokavý“ batoh zmokne. Výborne pomáha tzv. izofólia veľkosti prestieradla, do ktorej sa zamotáme. Neprepúšťa teplo,
- úkryt zreteľne označte (palice, šatky, atď.),
- snažte sa privolať pomoc vysielaním svetelných a zvukových signálov, baterkou a píšťalkou, vysielala sa 6 signálov za minútu. Prichádzajúci záchranca dáva 3 signály za minútu. V súčasnosti sa čoraz viac používa mobilný telefón,
- deti je dobré naučiť zásadu: „Keď sa stratíš, sadni si a čakaj na mieste, najlepšie na dobre viditeľnom!“ „Preverili sme si, že ak sa pohybuje hľadaný aj hľadajúci, je šanca na stretnutie malá!“,
- postup hľadania strateného sa líši podľa počtu hľadajúcich. Jeden alebo malá skupinka hľadajúcich začne na mieste predpokladanej straty a postupuje po špirále stále ďalej od stredu. Ak sa hľadaný nenájde, odporúčame si v ďalšom kroku overiť, či sa hľadaný nedopravil

medzitým sám domov, do tábora atď. Často sa stáva, že dotyčný je nájdený spiaci v stane alebo doma pri dobrom obede. Ďalej potom nezostáva nič iné, len vyhlásiť pátranie (polícia, na horách - horská služba) a hľadať pomocou rojníč, teda pomocou viacerých hľadajúcich v jednom rade. Ich vzdialenosť je taká, aby na seba a priestor medzi sebou dobre videli. Často sa stáva, najmä pri nočnom hľadaní, že hľadané dieťa je natoľko skrehnuté a vystrašené, že sa neozýva, ani keď hľadajúci prejde tesne okolo neho.

Pri presunoch na lyžiach

- pri zotavovacích akciách zameraných na zimné športy nesmie výcvik alebo iná sústavná činnosť a fyzická záťaž detí presiahnuť 6 hodín denne, s výnimkou dňa, keď sa organizuje celodenný výlet,
- výcvik alebo iná sústavná fyzická záťaž detí do 12 rokov musí byť najneskôr po 90 minútach prerušená aspoň 15 minútovou prestávkou,
- nepreceňujte svoje sily a lyžiarske schopnosti;
- za hmly a snehovej fujavice neopúšťajte chatu, ak ste na túre, neopúšťajte tyčové značenie,
- pred odchodom na túru je potrebné sa zapísať do knihy vychádzok - cieľ cesty, pravdepodobnú trasu a dobu návratu,
- zmeny v programe cesty a v ubytovaní hlásiť pôvodnej ubytovni;
- dbať na všetky výstražné značky Horskej služby,
- nosiť so sebou na túru náhradný odev pre prípad zmeny počasia;

- na túru chodiť najmenej v troch,
- pri nehode nikdy neopúšťať raneného a podať ihneď správu do najbližšej chaty.

Pre zjazdové trate:

- na zjazdovú trať vstupovať len na lyžiach,
- pri jazde si počínať tak, aby okolie nebolo ohrozované,
- schádzať len podľa schopností účastníkov a za daných terénnych a poveternostných podmienok,
- na trať nevychádzať zo strany a nekrižovať ju, ak nie je voľná,
- predbiehať je možné z ktorejkoľvek strany, ale s patričným odstupom, za bezpečnosť predbiehania zodpovedá predbiehajúci,
- výstroj musí byť bezpečná aj pre okolie,
- stúpať alebo zostupovať len mimo zjazdovú trať, výnimočne po jej okraji.

Pre bežecké trate:

- v lyžiarskej stope zásadne nechodiť pešo,
- na značených okruhoch a vyhradených tratiach sa pohybovať len vyznačeným smerom,
- pri predbiehaní držať palice tesne pri tele, predbiehaný lyžiar by mal uvoľniť stopu na zavolanie,
- pri zjazdoch sa musí jazda prispôbiť terénym podmienkam, lyžiarskej zručnosti, stavu stopy, viditeľnosti a prevádzke na trati, je potrebné dodržiavať bezpečnú vzdialenosť jazdcov medzi sebou,
- pri stretnutí v protismere sa vyhýbať vpravo, na tratiach s jednou stopou

- má prednosť schádzajúci lyžiar, stúpajúci je povinný stopu uvoľniť,
- po páde treba stopu čo najrýchlejšie uvoľniť.

Pri jazde na bicykloch:

- cyklista mladší ako 15 rokov je povinný počas jazdy použiť ochrannú prilbu schváleného typu a mať ju nasadenú a riadne pripevnenú na hlave, mimo zastavaného územia je povinný ju použiť aj dospelý cyklista,
- dieťa mladšie ako 10 rokov smie na ceste, miestnej komunikácii a verejne prístupnej účelovej komunikácii ísť na bicykli len pod dohľadom osoby staršej ako 15 rokov; to neplatí pre jazdu na chodníku, cyklistickom chodníku a v obytnej a pešej zóne, bicyklom sa z hľadiska premávky na pozemných komunikáciách rozumie aj kolobežka,
- skupinu detí na bicykloch by mali sprevádzať vždy aspoň 2 staršie osoby, z ktorých jedna ide ako prvá, druhá ako posledná,
- cyklisti smú jazdiť alebo viesť bicykel pri pravom okraji vozovky alebo po krajnici len jednotlivito za sebou,
- ak cyklista ide vedľa bicykla po ceste, ide po pravej strane, t. j. koleso je viac vo vozovke,
- dbať na to, aby deti nešli bez držania riadidiel, nedržali sa iného vozidla, nešli v tesnej blízkosti za motorovým vozidlom, neviedli počas jazdy druhý bicykel, ručný vozík alebo psa, skrátka predmety sťažujúce riadenie bicykla alebo ohrozenie inej osoby,
- pred jazdou skontrolovať vybavenie bicykla, ktorý musí byť vybavený

- podľa predpisov (biela odrazka vpredu, červené odrazové sklo vzadu, dve na sebe nezávislé brzdy, oranžové odrazky na pedáloch a na lúčoch kolesa); zvonček a kryt reťaze už nie je povinný, ale odporúčame ho pre väčšiu bezpečnosť detí,
- pre jazdu počas zhoršenej viditeľnosti je povinné vybavenie: predným bielym a zadným červeným svetlom alebo blikajúce svetlá,
 - odporúčame vyžadovať „povinné“ vybavenie - nosenie cyklistickej prilby i u ostatných účastníkov nad 15 rokov (u detí do 15 rokov je povinné užívanie prilby zo zákona),
 - ak je zriadený jazdný pruh pre cyklistov, chodník pre cyklistov alebo ak je na križovatke s riadenou prevádzkou zriadený pruh pre cyklistov a vymedzený priestor pre cyklistov, je cyklista povinný ich použiť,
 - jazdný pruh pre cyklistov alebo chodník pre cyklistov môže použiť aj osoba pohybujúca sa na lyžiach alebo kolieskových korčuľiach alebo obdobnom športovom vybavení; pri tom je táto osoba povinná riadiť sa pravidlami a svetelnými signálmi pre cyklistov,
 - pomaly sa pohybujúce alebo stojace vozidlá za sebou pri pravom okraji vozovky, môže cyklista idúci rovnakým smerom predbiehať alebo obchádzať. Z pravej strany po pravom okraji vozovky alebo krajnici, ak je vpravo od vozidiel dostatok miesta; pritom je povinný dbať na zvýšenú opatrnosť,
 - za bicykel sa smie pripojiť príviesny vozík, ktorý nie je širší ako 800 mm.

Pri jazde na lodiach:

Správanie na lodiach a plavba v nich sú dané Rádom plavebnej bezpečnosti na vnútrozemských vodných cestách. Plavidlá, ktoré sa používajú na táboroch a pod. sú podľa Poriadku plavebnej bezpečnosti malé plavidlá.

- lode nesmú byť preťažované,
- deti staršie ako 3 roky a dospelé osoby, ktoré nevedia plávať musia mať na sebe záchranný prostriedok (vestu, pás); deti mladšie ako 3 roky na malé plavidlo, ktoré je vrtké, nesmú; t. j. všetci neplnoletí účastníci plavby musia mať vždy plávaciú vestu,
- za búrky alebo silného vetra je plavba loďou zakázaná,
- je zakázané sedieť počas plavby na boku lode a stáť v lodi,
- je zakázané vplávať s loďami do priestorov vyhradených pre kúpanie, ak loď míňa kúpajúceho sa mimo priestor vymedzený na kúpanie, obopláva ho na vzdialenosť najmenej 3 metre a pokiaľ možno tak, aby kúpajúci zostal medzi loďou a najbližším brehom,
- lode nesmú križovať smer plavby plavidiel s vlastným pohonom, ktoré nie sú malými plavidlami, vo vzdialenosti menšej ako 200 metrov,
- všetky lode musia byť nepotopiteľné,
- každá loď musí mať aspoň dve veslá alebo pádla, vylievačku (špongiu) a vyvážovacie lanko alebo retiazku dlhšiu ako 5 m,
- loďka smie byť vedená osobou staršou ako 15 rokov, ktorá je na to

telesne aj duševne spôsobilá, je oboznámená s technikou vedenia lode a príslušnými plavebnými predpismi,

- deti, ktoré nevedia plávať, nesmú samostatne jazdiť na loďkách (väčšinou riešime tak, že sa jazdy na lodiach môžu zúčastniť iba plavci),
- pri plavbe na kanoe a kajaku stačí jeden vodca (pozri osoba staršia ako 15 rokov) na viac lodí, maximálne však 6, ktoré sú stále v jeho dosahu - možné pri plavbe na rybníku,
- na exponovaných úsekoch musia mať účastníci okrem viest aj prilbu.

Pri vodnom putovaní:

- vodné putovanie by mal viesť kvalifikovaný dospelý človek!!!,
- vodné putovanie je určené iba pre tých, ktorí prešli základným výcvikom,
- vzdialenosť medzi loďami meniť len podľa charakteru vody, žiadnu loď nenechať samotnú,
- určiť poradie, v ktorom lode pôjdu za sebou (zásada: 1. vedúci, 2. slabšie lode, 3. zdatnejšie lode, posledný - druhý vedúci),
- zabezpečiť náklad v lodi proti

odplávaniu pri prevrhnutí, miesto lodných vriec doporučujeme používať 50 litrovú nádobu z PVC (barely),

- zabezpečiť vhodné obutie detí do vody, aby sa zamedzilo úrazom pri prevrhnutí lode (staré cvičky atď., nie čizmy),
- inštruovať účastníkov, čo robiť pri prevrhnutí,
- zorganizovať tréning, aby pri prevrhnutí lode bola zaistená účinná pomoc ostatných lodí.

Pravidlá pre preplávanie hate:

- Preplávanie hate alebo vodorovných priepustov športovými pravidlami je zakázané, ak plavebná správa po dohode s organizáciou do ktorej je vodný tok zverený, nepovolí výnimku z tohto zákazu, na základe ktorého potom výnimku zo zákazu vydajú manažmentu povodia príslušných riek.

Poznámka:

*Pokyny MŠ SSR č. 7412/1974-I.
na zabezpečenie ochrany a bezpečnosti
žiakov pri organizovaní školských výletov
a exkurzií – **bod 6.***

5.4 Bezpečnosť pri terénnych a nočných hrách, veľkých akciách, súťažiach a hrách

- pri terénnych hrách - vymedziť priestor, čas hry (začiatok, dĺžku trvania), zvolávací signál, poučiť deti a vedúcich o možných nebezpečenstvách,
- pri „stopovačkách azimutov“ atď. vydať pre prípad zablúdenia pokyny, kam sa má hliadka dopraviť v prípade, že sa stratí, alebo ak nenájde ďalšie správy (buď ústne alebo plánik v obálke),
- pri lesných naháňačkách pozor na vetvičky a hádzanie šišiek (poranenie očí),
- zvoliť vhodné vymedzenie priestoru a jeho veľkosť - nebezpečné zablúdenie obzvlášť pri nočných hrách (vymedzenie najlepšie označenými cestami, ktoré potom nesmie nikto prekročiť - v noci na ceste postaviť aspoň jednu hliadku),
- nočné hry vykonávať v „bezpečnom priestore“, ktorý všetci dobre poznajú z denného programu,
- oboznámiť všetkých vedúcich a deti s rizikami pohybu v noci, nebezpečenstvom poranenia v tme (terénne nerovnosti a prekážky, konáre stromov - držať ruku pred tvárou atď.), zásadou zvýšenia opatrnosti pri pohybe,
- deti pri nočných hrách a chodníkoch odvahy nestrašíme, vedúci zabezpečujú trasu v úplnom pokoji,
- vedíme deti k tomu, aby tmu, prípadne samotu brali ako súčasť hry pobytu v prírode (priebežné privykania - nočné hliadky, kolektívne nočné vychádzky napr. pozorovanie hviezdnej oblohy, nácvik pohybu za tmy, počúvanie zvukov prírody atď.),
- primeranosť a postupnosť u neskúsených detí (pre najmenších - stopovačka po skupinkách – značenie strapcami z alobalu, krásne sa odráža vo svetle baterky; pre väčšie - krátke trasy pri základni, dvojica s rozsvietenou vozňovou petrolejkou - Krásne ich oslňuje a nie je nutné teda vyberať nejaké tajuplné trasy),
- deti dobre oblečieme, vybavíme pískalkou a určíme núdzový signál,
- hru zahajujeme pokiaľ možno pred večierkou alebo tesne po nej, než stačia deti zaspáť. Deti potom majú väčší zážitok z hry ako keď ju hrajú v polospanku, zníži sa tým aj riziko úrazu.

5.5 Bezpečnostné predpisy pri organizovaní väčších podujatí, súťaží a hier

- spracovať programové a organizačné zabezpečenie podujatia, musia mať dostatok poučených spolupracovníkov,
- znalosť prostredia znižuje riziká akcie („výlety do neznáma“, nemožno predvídať niektoré riziká),
- dobrá znalosť detí (schopnosti, vedomosti, otužilosť, zdravotné obmedzenia) tak isto znižuje riziká; v prípade „akcie a táborov pre neznáme deti“ - odporúčame napr. pred táborom urobiť jednoduchú zoznamovaciu akciu,
- pozor na počasie - zodpovedajúcu výzbroj a výstroj (pláštenky, obuv, pokrývka hlavy atď.), „Mokrý“ variant programu,
- denný režim, správny stravovací a pitný režim, časová rezerva,
- lekárnica.

5.6 Zdravotné a hygienické predpisy pre tábory a iné dlhodobé podujatia

Organizácii detského tábora predchádza okrem prípravy kvalitného programu aj jeho administratívne zabezpečenie. Nasledujúci materiál predstavuje to najdôležitejšie, čo treba vybaviť pred začiatkom podujatia a dodržiavať počas dlhodobého podujatia. Veríme, že hygienické predpisy pre vás budú dobrým návodom, ako zrealizovať bezproblémové podujatia DO FÉNIX.

Platnosť predpisov

Tieto zdravotné a hygienické predpisy platia pre **každé podujatie s najmenej desiatimi deťmi a mládežou do 18 rokov veku trvajúce dlhšie ako štyri dni.**

V ďalšej terminológii je používané pomenovanie tábor / podujatie.

Čo musí zabezpečiť organizátor tábora / podujatia?

Organizátor tábora / podujatia je povinný:

- organizovať podujatie tak, aby plnilo výchovné poslanie DO FÉNIX a pri jeho organizovaní prihliadať na vek a zdravotný stav účastníkov,
- zabezpečiť, aby dieťa zúčastnené na podujatí spĺňalo požiadavky zdravotnej spôsobilosti,
- zabezpečiť, aby na podujatí pracovali iba osoby zdravotne spôsobilé a odborne spôsobilé (ide o vedúceho tábora a jeho pomocníkov),
- zabezpečiť dostupný zdroj pitnej vody a zdroj vody určenej na osobnú hygienu,
- dodržiavať denný režim, ktorý zohľadňuje vek a zdravotný stav detí,
- zabezpečiť stravovanie detí s prihliadnutím na ich vek, zdravotný

stav a fyzickú záťaž a aby podávaná strava bola zdravotne neškodná a výživovo hodnotná,

- zabezpečiť nepretržitú zdravotnú starostlivosť na podujatí odborne spôsobilou osobou,
- zabezpečiť lekárničku prvej pomoci,
- mať k dispozícii informácie o sídle, adrese, mene a telefonickom kontakte lekára dostupného z miesta konania podujatia a adresu, sídlo a telefonický kontakt na najbližšiu nemocnicu,
- zabezpečiť poučenie osôb na podujatí o predchádzaní ochoreniam a iným poruchám zdravia,
- informovať zástupcu dieťaťa o ochorení alebo inej poruche zdravia dieťaťa na podujatí a o prípadnom kontakte s prenosným ochorením,
- dodržiavať Bezpečnostné zásady DO FÉNIX,
- viesť dokumentáciu o podujatí a uchovávať ju minimálne šesť mesiacov od skončenia podujatia.

Podrobnosti o vybavení lekárničky prvej pomoci v tábore, použití epidemiologických potravín a ďalšie upresnenia sú v prílohe týchto predpisov.

Povinná dokumentácia

Organizátor tábora alebo dlhodobého podujatia musí vo svojej dokumentácii viesť a na požiadanie predložiť:

- a) zoznam detí zúčastnených na tábore / podujatí,
- b) zoznam vodcov / vedúcich / iných pomocníkov prítomných na tábore / podujatí,
- c) prihlášky detí na tábor / podujatie,
- d) potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti detí (účastníkov) vydané ich ošetrojúcim lekárom,

- e) potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti pracovníkov na tábore vydané ich ošetrojúcim lekárom,
- f) písomné vyhlásenia rodičov o bezinfekčnosti detí (účastníkov),
- g) zdravotnícky denník,
- h) rozbor / analýzu vody určenej na pitie a osobnú hygienu, ak neodoberá vodu z overeného zdroja pitnej vody.

Dokumentáciu je potrebné uchovávať minimálne 6 mesiacov od skončenia tábora / podujatia.

Čo musia zabezpečiť organizátori ostatných podujatí:

- také podmienky, ktoré neohrozia zdravie zapojených osôb,
- účasť len zdravotne spôsobilých osôb,
- zabezpečiť dostupný zdroj pitnej vody a zdroj vody určenej na osobnú hygienu (v závislosti od povahy podujatia),
- zabezpečiť kvalifikovaného zdravotníka – na akcii počas celej dĺžky jej trvania pôsobí zdravotník s absolvovaným min. 8-hodinovým kurzom 1. pomoci,
- zabezpečiť lekárničku prvej pomoci (v závislosti od povahy podujatia),
- v zariadení spoločného stravovania (v kuchyni podujatia) pri narábaní s potravinami, príprave, podávaní a skladovaní potravín a nápojov sa riadiť podľa 14. bodu týchto predpisov; ďalej nepoužívať zakázané potraviny a dodržať technologické podmienky na použitie vybraných druhov epidemiologicky rizikových potravín (pozri prílohu č. 3),
- prijať od účastníkov prihlášky na podujatie,
- dodržiavať Bezpečnostné zásady DO FÉNIX.

5.6.1 Pred začiatkom tábora / podujatia

Pitná voda a voda na kúpanie na tábore / podujatí

Ak nebudete odoberať vodu z overeného zdroja pitnej vody, je potrebné, aby ste z vody na pitie (a ak bude voda na osobnú hygienu z iného zdroja napr. vodného toku, tak aj z tohto zdroja) vyhotovili a mali k dispozícii **laboratórnu analýzu rozboru vody. Rozbor musí potvrdiť kvalitu pitnej vody ako pitnú vodu.** Rozbor vody vám urobí napr. úrad verejného zdravotníctva alebo akreditované skúšobné laboratórium najbližšieho Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu.

Rozbor vody z úradne neoverovaného zdroja je nutné urobiť **každý rok**, aj keď táboríte viackrát na tom istom mieste a nemeníte zdroj vody. Jej kvalitu môže počas 12 mesiacov zmeniť veľa faktorov.

Tábor / podujatie musí mať zabezpečené dostatočné množstvo pitnej vody na pitie, čistenie zubov, osobnú hygienu (denné umývanie), varenie, umývanie jedálenského a kuchynského riadu a na prevádzku ošetrovne a izolačného priestoru. Na tábore / podujatí sa môže pitná voda odoberať len z vodných zdrojov, ktorých voda zodpovedá požiadavkám na kvalitu pitnej vody.

V stanovom tábore sa môže **v ojedinelých prípadoch** (pri obmedzenom množstve pitnej vody) zabezpečovať denné umývanie detí priamo **vo vodnom toku**, ktorého voda vyhovuje ukazovateľom **kvality vody určenej na kúpanie** (v tejto sa inak deti môžu kúpať len v rámci programovej

aktivity vyhradenej na kúpanie / plávanie / vodné športy a i.). Odporúčame mať k dispozícii laboratórnu analýzu rozboru tejto vody potvrdzujúcu kvalitu vody ako vody určenej na kúpanie. Na čistenie zubov musí byť v takých prípadoch zabezpečená vždy pitná voda (napr. prevarená pitná voda vo varnici s kohútikom).

V mimoriadnych situáciách, ktoré si vyžadujú dovoz pitnej vody, sa musí postupovať podľa pokynov najbližšieho regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

Kto môže robiť zdravotníka na tábore a dlhodobom podujatí

Funkciu zdravotníka na tábore / podujatí môže vykonávať osoba, ktorá:

1. má absolvovaný a platný **minimálne 33-hodinový kurz prvej pomoci** s rozšírenou normou zdravotníckych vedomostí.
2. získala odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností:
 - **lekára** (úspešne ukončené VŠ doktorské štúdium, odbor všeobecné lekárstvo),
 - **sestry** (úspešne ukončené VŠ magisterské alebo bakalárske štúdium, odbor ošetrovateľstvo alebo vyššie odborné štúdium – diplomovaná sestra alebo úplné stredoškolské štúdium – zdravotná sestra),
 - **zdravotníckeho záchranára** (úspešne ukončené vyššie odborné štúdium – diplomovaný zdravotnícky záchranár alebo úplné stredoškolské odborné

štúdium – zdravotnícky záchranár).

V ojedinelých prípadoch, ak nie je možné zabezpečiť funkciu zdravotníka uvedenými osobami, môže zdravotníka vykonávať aj študent s úspešne ukončenými aspoň 6 semestrami VŠ doktorského štúdia v odbore všeobecné lekárstvo.

Pre dodržanie bezpečnosti detí je pre prípad väčšieho úrazu nevyhnutné, aby organizátor tábora mal zistené nasledujúce informácie a aby boli tieto informácie známe všetkým vedúcim pracovníkom na tábore:

- sídlo s adresou, menom a telefonickým kontaktom na najbližšieho všeobecného lekára dostupného z miesta tábora,
- adresu a telefonický kontakt najbližšej nemocnice.

Odporúčame mať k dispozícii aj mapku (popis) cesty na tábor. V prípade potreby si týmto zabezpečíte rýchlejšiu pomoc.

Ohlásenie tábora

Tábor / podujatie je potrebné pred jeho konaním ohlásiť na Ústredie DO FÉNIX.

Prihlášky na tábor – kedy môžeme prijať dieťa

Na tábore / podujatí sa môže zúčastniť dieťa, ak:

- a) je zdravotne spôsobilé na pobyt v kolektíve s ohľadom na charakter tábora / podujatia. **Potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti vydá zákonnému zástupcovi dieťaťa lekár**

všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých najskôr jeden mesiac pred začiatkom tábora / podujatia. Ak dieťa užíva lieky alebo jeho zdravotný stav si vyžaduje obmedzenie záťaže, lekár to zaznačí do potvrdenia,

- b) neprejavuje príznaky akútneho ochorenia,
- c) nemá nariadené karanténne opatrenie alebo ak v 14 kalendárnych dňoch predchádzajúcich odchodu na tábor / podujatie neprišlo do kontaktu s osobou chorou na prenosné ochorenie alebo s osobou podozrivou z nákazy prenosným ochorením,
- d) na vodnú turistiku (splavy, vodácke akcie) je možné prijať len deti, ktoré vedia plávať.

Skutočnosti uvedené v bode b) a c) **potvrdí zákonný zástupca dieťaťa v písomnom vyhlásení**, ktoré nie je staršie ako jeden deň a odovzdá ho organizátorovi podujatia spolu s prihláškou dieťaťa na tábor a potvrdením o zdravotnej spôsobilosti dieťaťa vystaveným ošetrovateľom.

Potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti vedúcich pracovníkov

Na tábore môžu pracovať len zdravotne spôsobilé osoby. Tento článok sa týka vždy vedúceho tábora a prípadne ostatných vedúcich, ak sú vedení ako vedúci pracovníci. Zdravotnú spôsobilosť posudzuje a posudok vydáva ich (obvodný) lekár všeobecnej zdravotnej starostlivosti. Posudok je potrebné predložiť organizátorovi tábora pri nástupe na tábor / podujatie.

Kto môže robiť kuchára na tábore a narábať s potravinami

S potravinami a požívatinami (v akejkolvek fáze skladovania surovín a polotovarov a prípravy a podávania stravy / nápojov) na tábore / podujatí môže manipulovať len osoba, ktorá je zdravotne spôsobilá (ďalej kuchár). Zdravotnú spôsobilosť musí preukázať zdravotným preukazom, ktorú jej vydá ošetrojúci lekár a zaznačí doň zdravotnú spôsobilosť na konkrétny výkon epidemiologicky závažnej činnosti.

Odporúčané vzdelanie kuchára na tábore a dlhodobom podujatí:

- a)** kuchár, ktorý má ukončené vzdelanie v potravinárskom odbore (jedna z možností): lekárska fakulta, farmaceutická fakulta, fakulta verejného zdravotníctva, fakulta ošetrovateľstva a sociálnej práce, chemicko-technologická fakulta zameraná na prácu v potravinárstve, stredná zdravotnícka škola, hotelová škola, stredná škola alebo odborné učilište so zameraním na prácu v potravinárstve (napr. vyučený kuchár, kuchár – čašník, predavač a pod.) a na prácu vo farmaceutickej výrobe.
- b)** kuchár s osvedčením o odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností. Komisie na potvrdenie odbornej spôsobilosti, preskúšanie a osvedčenie vydáva regionálny úrad verejného zdravotníctva (pozri prílohu č. 4).

Deti v kuchyni na tábore / podujatí

V stanovom tábore, v ktorom prípravu, výrobu a podávanie stravy a nápojov zabezpečuje táborová kuchyňa, a na putovnom tábore či inom dlhodobom podujatí (podľa bodu 1 týchto predpisov) sa deti môžu podieľať na celej príprave stravy a jej výdaji, len ak:

- sú pod dozorom kuchára alebo osoby pracujúcej na tábore / podujatí (ktorýkoľvek vodca alebo radca, ktorý má potvrdenie od svojho ošetrojúceho lekára o zdravotnej spôsobilosti),
- ak sú dodržané zásady osobnej hygieny a prevádzkovej hygieny (pozri bod číslo 14),
- ak sú dodržané podmienky, ktoré zabezpečia zdravotnú neškodnosť podávaných pokrmov (pozri prílohu č. 3).

Odporúčame preštudovať pred odchodom na tábor

- Zákon NR SR č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny (najmä § 11 – 19 a § 81 – 82),
- Zákon NR SR č. 326/2005 o lesoch (najmä § 30 a 31 o využívaní lesov verejnosťou a zákaze niektorých činností),
- Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch (§ 2 – 6),
- Zákon NR SR č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia (najmä § 17 Pitná voda, § 19 Voda na kúpanie a § 26 Zariadenia spoločného stravovania).

5.6.2 Priebeh tábora / podujatia

Činnosť zdravotníka a vybavenie lekárničky prvej pomoci

Povinnosťou organizátora tábora / podujatia je zabezpečiť aspoň jedného zdravotníka pre každých 80 účastníkov podujatia (účastník = dieťa alebo dospelý). Tábory alebo oddelené táborové skupiny (jedného alebo viacerých zborov) organizované v jednom čase a v jednej lokalite musia mať svojho samostatného zdravotníka.

Zdravotník je prítomný na mieste aktuálneho pobytu detí počas celej doby tábora / podujatia. Zdravotník zabezpečuje zdravotnú starostlivosť pre zúčastnené osoby aj počas cesty na tábor / podujatie a späť, výletu detí a tiež v prípade putovného tábora.

Zdravotník pri nástupe na podujatie:

- prevezme od organizátora lekárničku prvej pomoci a prekontroluje jej obsah i expiračnú dobu liekov (pozri prílohu č. 2),
- zistí, či zdravotný stav dieťaťa umožňuje jeho prijatie na tábor / podujatie a prevezme:
 - a) prihlášku účastníka na tábor / podujatie,
 - b) doklad o jeho zdravotnej spôsobilosti (od jeho obvodného lekára vydaný zákonnému zástupcovi dieťaťa, nie staršie ako 1 mesiac pred nástupom na tábor),
 - c) vyhlásenie o bezinfekčnosti dieťaťa (od rodiča, nie staršie ako 1 deň pred nástupom na tábor),
- preverí, či deti majú preukaz poistenca,

- prevezme od dieťaťa lieky a zabezpečí ich užívanie dieťaťom na základe vyjadrenia jeho lekára všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých,
- oboznámi vedúceho tábora / podujatia so zdravotným stavom detí,
- preverí na mieste konania tábora / podujatia, či sú zabezpečené podmienky na prevádzku podujatia (skladovanie potravín, pitná voda, hygiena prevádzky a táborovej kuchyne a i. – podľa príslušných bodov týchto predpisov),
- poučí osoby na tábore / podujatí – všetkých účastníkov i pracovníkov – o predchádzaní ochoreniam a iným poruchám zdravia.

Zdravotník počas tábora / podujatia:

- priebežne sleduje zdravotný stav detí a osôb pracujúcich na tábore / podujatí,
- poskytuje prvú pomoc a ošetruje chorých v izolačných priestoroch a v prípade vážneho ochorenia / úrazu okamžite kontaktuje a zabezpečí ošetrovanie u styčného lekára alebo v najbližšom zdravotníckom zariadení (nemocnici),
- vedie zdravotnícky denník,
- kontroluje hygienu prevádzky, a to:
 - o ochranu zdrojov pitnej vody pred znečistením,
 - o spôsob nakladania s odpadmi,
 - o spôsob zabezpečenia hygieny priestorov tábora / podujatia,
- kontroluje dodržiavanie podmienok pre osobnú hygienu detí,
- podieľa sa na zostavovaní denného režimu detí a jedálneho lístka pre deti,
- zabezpečí, aby k liekom a dokumentácii tábora / podujatia

nemali prístup detí ani nepovolane osoby,

- informuje vedúceho tábora / podujatia o všetkých závažných skutočnostiach zistených pri svojej činnosti a o vykonaných opatreniach.

Prevádzka tábora / podujatia

Tábor / podujatie sa zvyčajne uskutočňuje **v stavbách, v stanovom tábore so stálou základňou alebo v stanovom tábore vo voľnej prírode**. Mal by byť umiestnený na suchom, bezprašnom a hmyzom nezamorenom pozemku mimo záplavových území vodných tokov a s dobrou prístupovou cestou, ktorý je chránený zeleňou pred zdrojmi znečistenia ovzdušia a zdrojmi hluku (bez prístupu hospodárskych zvierat – okrem stanového tábora).

Denný režim detí

- Program podujatia musí zahŕňať čas na spánok, osobnú hygienu, stravovanie a ostatné aktivity s ohľadom na vek a zdravotný stav detí.
- Dĺžka spánku sedemročných až desaťročných detí nesmie byť kratšia ako desať hodín denne a u starších detí nie kratšia ako osem hodín denne okrem noci, keď sa organizuje nočná hra. Pred uložením na spánok musia mať deti čas vyhradený pre osobné voľno.
- Čas na osobnú hygienu určí organizátor najmenej polhodinu po prebudení a polhodinu pred uložením na spánok.
- Pri pohybovej aktivite musí organizátor prihliadať na schopnosti, telesnú zdatnosť, zdravotný stav

a záujmy detí. Intenzita pohybových aktivít by mala dosiahnuť vrchol koncom druhej tretiny podujatia a potom voľne klesať. Tretí deň po začatí podujatia musí organizátor zaradiť do programu odpočinok.

Toto pravidlo sa netýka putovného podujatia, kde sa prihliada na telesnú zdatnosť a zdravotný stav detí.

- Na zimnom podujatí sa výcvik zimných športov môže určiť najviac na šesť hodín denne, a to tri hodiny dopoludnia a tri hodiny popoludní okrem dňa, keď sa koná celodenný výlet.
- Fyzická záťaž detí do 12 rokov musí byť najneskôr po 90-tich minútach prerušená najmenej 15-minútovou prestávkou.
- Kúpanie detí môže byť zaradené najskôr jednu hodinu po hlavnom jedle alebo po intenzívnom cvičení – a to len vo vode, ktorá vyhovuje kvalite vody určenej na kúpanie (podľa zákona č. 355/2007, § 19, ods. 4). Kúpanie musí byť prispôbené počasiu, plaveckým schopnostiam detí a počtu zodpovedných osôb. Deti sa môžu kúpať len pod dozorom osoby (alebo osôb) pracujúcej na podujatí ako dozor, ktorá je schopná topiacemu sa poskytnúť pomoc.

Stravovanie počas tábora / podujatia

Postup stravovania:

- Denná strava sa podáva podľa jedálneho lístka – musí pozostávať z raňajok, desiaty, obeda, olovrantu a večere. Interval medzi jednotlivými jedlami môže byť najviac tri hodiny. Pri činnostiach mimo priestorov

zariadenia pre podujatie sa v prípade potreby môžu raňajky zlúčiť s desiatou a obed s olovrantom.

- Čas podávania hlavného jedla od skončenia jeho prípravy môže byť najviac dve hodiny. Nápoje musia byť zabezpečené po celý deň; ak nie sú v spotrebiteľskom balení, musia sa podávať z krytých nádob s výpustným kohútikom.
- Pri putovnom podujatí odporúčame, aby sa na raňajky podával teplý nápoj a aby jedno z hlavných jedál bolo teplé.

Priestory na skladovanie potravín, výrobu stravy a stravovanie:

- Priestory na stravovanie v stanovom tábore so stálou základňou sa musia členiť na jedáleň, na kuchyňu, na umýváreň riadu a na skladovacie priestory (zásobovací stan, prírodná

chladnička a i.). Tieto priestory, okrem ohniska (napr. vojenská pec, hlinená pec apod.), musia byť zastrešené a chránené pred vonkajšími nepriaznivými vplyvmi (dážď, vietor, prudké slnko a pod.).

- Ak organizujete tábor / podujatie v stavbe a stravovanie detí nie je zabezpečené v zariadení spoločného stravovania (školská / podniková jedáleň, penzión, jedáleň blízkeho motela a i.), priestory na stravovanie v stavbách musia byť oddelené od ostatných priestorov a členené na jedáleň, kuchyňu, na sklady, na šatne a na zariadenia pre osobnú hygienu kuchárov a pomocníkov.
- Zabezpečte, aby do skladovacích a výrobných priestorov nevstupovali neoprávnené osoby alebo zvieratá.
- V kuchyni musia byť samostatné pracovné plochy vhodné na prípravu jedla a pre kontakt s rôznymi druhmi

potravín (napr. dosky na krájanie potravín). Plochy aj dosky musia byť označené a vyčlenené osobitne na prácu s tepelne nespracovanými potravinami a osobitne s tepelne spracovaným pokrmom (osobitne doska na múčne jedlá, doska na surové mäso, doska na zeleninu a ovocie a doska na varené jedlá).

- Potraviny nikdy neskladujte priamo na zemi, ale v krytých debnách. Skladované potraviny sa nesmú vzájomne ovplyvňovať – v oddelených debnách držíme suché múčne potraviny, zeleninu a ovocie a ostatné potraviny tak, aby neprišli vzájomne do styku.
- Kontrolujte dodržiavanie hygieny, čistotu kuchyne a vykonávajte pravidelnú dezinfekciu. Príklad: Pre prácu a hygienu v kuchyni zabezpečte 2 nádoby s vodou (1 na umývanie rúk s dezinfekčným mydlom, druhú na ich oplachovanie). Kuchyňu pravidelne upratujte – umývajte pracovné stoly, riad a dlážku dezinfekčnými prostriedkami.
- Kuchynský a jedálenský riad sa musí umývať len v pitnej vode a jeho umývanie musí byť oddelené (samostatné nádoby na umývanie tanierov, príborov a ešusov účastníkov a samostatná nádoba na kuchynský riad).

Výroba, podávanie a skladovanie pokrmov a nápojov:

- Na tábore / podujatí sa na prípravu pokrmov nesmú používať potraviny (zoznam potravín, ktoré sa nesmú používať a niektoré druhy potravín, ktoré možno použiť len pri dodržaní

ustanovených technologických podmienok – pozri prílohu č. 3), ktoré:

- neprechádzajú pri výrobe technologickým postupom, ktorý ničí alebo odstraňuje choroboplodné zárodky,
- prechádzajú technologickým postupom, ktorý nezaručuje úplné zničenie alebo odstránenie choroboplodných zárodkov,
- prechádzajú fázovými technologickými postupmi, ktoré choroboplodné zárodky najprv zničia, ale následne pri konečnom spracovaní nevylučujú riziko opakovanej kontaminácie choroboplodnými zárodkami.
- Zabezpečte ochranu hotových pokrmov a nápojov pred ich znehodnotením, kontamináciou a pod.
- Pri použití potravín podliehajúcich rýchlej skaze dodržujte osobitný režim – uvarené jedlá zásadne neskladujte, ale bezpodmienečne ich skonzumujte ihneď po varení (pozri prílohu č. 3).
- Polotovary, zásoby alebo rozpracované pokrmy skladujte skutočne iba na nevyhnutne dlhý čas (do doby spotreby, resp. do dátumu minimálnej trvanlivosti), prípadne ak nemôžete dodržať požiadavky na skladovanie potravín podľa pokynov výrobcu alebo podľa osobitných predpisov (napr. nemožno dosiahnuť ich efektívne chladenie),
 - buď ich nezaraďujte do jedálňička (obdobne ako všetky nájdené hriby),
 - alebo ich bezprostredne po zakúpení tepelne spracujte alebo hneď vydadajte na konzumáciu.

Ak je tábor v stanovvej základni

- Stanový tábor musí byť umiestnený na suchom, bezprašnom a hmyzom nezaťaženom pozemku mimo záplavových území vodných tokov.
- V stanovom tábore musia byť vyčlenené stany na spanie a na uloženie osobných vecí, stany alebo prístrešky na stravovanie, stany na sušenie odevov a obuvi, prípadne aj stany na spoločenskú činnosť a osobitné priestory na umývanie a sprchovanie a záchody. V stálej stanovvej základni musia byť vyčlenené aj priestory na izoláciu chorých.
- Stany, ktoré sú určené na spanie vedúcich oddielov alebo vedúcich skupín detí, musia bezprostredne nadväzovať na stany určené na spanie detí. Stany určené na spanie detí musia byť oddelené podľa pohlavia.
- Priestory v stanoch na spanie a uloženie osobných vecí musia byť izolované od zeme proti vlhkosti a chladu. Stany postavené na jednom mieste a obývané rovnakými účastníkmi dlhšie ako 21 dní musia mať izolujúcu podlahu na celej ploche stanu. Lôžka v stanoch musia byť umiestnené aspoň 40 cm nad zemou alebo zabezpečené inou dostatočnou izoláciou od zeme.
- Priestory na umývanie musia byť usporiadané dostatočne k počtu účastníkov a prístupné počas celého dňa.
- Sprchovanie musí byť zabezpečené oddelene podľa pohlavia detí. V týchto priestoroch musia mať deti možnosť umyť sa a sprchovať v teplej vode najmenej jedenkrát v týždni.

- Priestory na umývanie a sprchovanie musia byť zriadené na spádovej strane a najmenej 25 m od studne.
- V stanovom tábore musia byť záchody usporiadané ako zákopové latríny, najmenej 35 cm hlboké a mimo vodohospodársky chráneného územia.
- Latríny sa musia denne prevrstvovať zeminou a pred opustením táboriska sa musia zasypať zeminou a primerane označiť. Zákopové latríny musia byť usporiadané tak, aby pripadli dve latríny na 20 dievčat, jedna ďalšia latrína na ďalších 20 dievčat a jedna latrína na 20 chlapcov.
- Sedacie časti latrín sa musia denne umývať 5 % roztokom dezinfekčného prostriedku. Obsah latríny sa dezinfikuje vhodným dezinfekčným prostriedkom len v prípade infekčných ochorení na príkaz lekára.

Ak je tábor v stavbe

- Priestory na spanie, spoločenskú a športovú činnosť a stravovanie musia mať prirodzené osvetlenie a vetranie.
- Priestory na spanie v stavbách musia byť oddelené od ostatných priestorov a podľa možností stavby členené na miestnosti na spanie pre deti a miestnosti na spanie pre vedúcich oddielov alebo vedúcich skupín detí. Tie však musia bezprostredne nadväzovať na miestnosti na spanie pre deti. Miestnosti na spanie pre deti musia byť podľa možností stavby oddelené podľa pohlavia.
- Poschodové posteľe sa môžu umiestňovať v miestnosti na spanie, ktorej výška stropu je najmenej 260 cm, pričom horné lôžko nesmie

byť vyššie ako 150 cm nad zemou a priestor medzi spodným a horným lôžkom nesmie byť menší ako 100 cm. Horné lôžko poschodovej postele musí byť zabezpečené bočnicou a nepriepustnou podložkou. Poschodové postele môžu používať len deti staršie ako 10 rokov.

- Priestory na umývanie musia byť usporiadané dostatočne k počtu účastníkov a prístupné počas celého dňa.
- Sprchovanie musí byť zabezpečené oddelene podľa pohlavia detí. Ak je umývanie a sprchovanie zabezpečené mimo stavby, tieto priestory by mali byť zriadené na spádovej strane a najmenej 25 m od studne.
- V stavbách sa môžu zriaďovať splachovacie alebo suché záchody; musia byť usporiadané tak, aby boli oddelené podľa pohlavia detí a aby pripadli dva záchody na 20 dievčat, jeden ďalší záchod na ďalších 20 dievčat a jeden záchod a jeden pisoár na 20 chlapcov. Príchod k záchodom v stavbe musí byť v noci osvetlený.
- Ošetrovňa a izolačný priestor v stavbách musia mať umývadlo s tečúcou pitnou vodou, musia byť vykurované a musí byť v nich možnosť použitia teplej vody. Izolačné priestory musia byť riešené so samostatnými zariadeniami na osobnú hygienu detí.

Spoločné nariadenia pre budovy a stanové tábory

- V blízkosti záchodov v stavbách a v stanovom tábore musí byť zariadenie na umytie rúk.
- Suché záchody (latríny), ktoré vytvárame v stanovom tábore alebo pri stavbe, musia byť umiestnené najmenej 25 m od zdroja pitnej vody v závislosti od povahy terénu, spravidla 50 m od stravovacieho zariadenia v smere prevládajúcich vetrov, a najmenej 25 m od posledného ubytovacieho miesta.
- Ošetrovňa a izolačný priestor musia byť oddelené od ostatných častí zariadenia a musia mať oddelené priestory podľa pohlavia. Najmenšia podlahová plocha izolačného priestoru môže byť 5 m² na jedného chorého. Jeho usporiadanie musí byť také, aby na 30 detí pripadlo jedno lôžko. Lôžka nesmú byť poschodové.
- Ošetrovňa a izolačný priestor sa nesmú používať na ubytovanie zdravotníka.
- Počas podujatia musí byť zabezpečené denné upratovanie všetkých priestorov a dezinfekcia zariadení na osobnú hygienu. Denné upratovanie miestností na spanie určených pre deti môžu vykonávať deti len pod vedením osoby poverenej výchovou detí.

5.7 Dozor nad deťmi pri kúpaní

- Na výletoch a táboroch možno povoliť kúpanie len na kúpaliskách **schválených okresným hygienikom**.
- Pri kúpaní v prírodných tokoch musí byť priestor **vopred preskúmaný a vyhradený**.
- Kúpanie v nebezpečných prírodných tokoch sa zakazuje.
- Deti, ktoré nevedia plávať, sa môžu zdržiavať výlučne v priestore označenom pre neplavcov pod vedením inštruktora.
- Pri kúpaní sa v hlbokjej vode môže do vody vstúpiť **najviac 10 žiakov pod dozorom jedného učiteľa, vedúceho (inštruktora)**.
- Pri kúpaní musí dozor zabezpečiť osoba, ktorá vie plávať a poskytnúť prvú pomoc.
- Na rozvodnených tokoch sa nedovoľuje prevoz na verejnom dopravnom prostriedku.
- Člnkovanie je povolené len v stojatých vodách a na strážených vodných plochách tam, kde to štatút riek povoľuje.
- Na člne musí byť sprievodca, ktorý je dobrým plavcom.
- Pri zvýšenom stave vody sa plávanie, kúpanie a člnkovanie prísne zakazuje.
- Pri člnkovaní musí mať každé dieťa na sebe záchranný pás (vestu).
- Pri kúpaní môžu deti vstupovať do vody v skupinách **najviac po 10 deťi**, a to v miestach, kde je kúpanie povolené.
- Kúpať sa žiaci môžu len za dozoru zodpovedného pracovníka, ktorý je dobrým plavcom.
- Miesto kúpania vedúci vopred preverí a vyhradí.
- Pri návšteve verejných kúpalísk a pri kúpaní vo voľnej prírode, ktoré organizuje organizácia, môžu žiaci vstupovať do vody tam, kde je kúpanie povolené, po skupinách, pričom skupina **nemôže mať viac ako 10 žiakov**.
- Pri takejto činnosti musí byť zabezpečený **dozor zodpovedným pracovníkom, ktorý má na to odbornú spôsobilosť alebo je plavčíkom**.

5.8 Dozor nad deťmi pri organizovaní aktivít na lyžiach alebo snowboarde

- Vychádzame vždy zo zdatností detí, preto musí organizátor prihliadať na schopnosti, telesnú zdatnosť, zdravotný stav a záujmy detí.
- Na svahu s deťmi pracuje len kvalifikovaný inštruktor.
- Na jedného inštruktora pripadá najviac 10 detí.
- Deti môžu využívať uzavreté lanovky, otvorené sedačky môžu využívať staršie deti.
- Nutnosť dodržiavania pravidiel pohybu na zjazdovke, tzv. Biely kódex.
- Na svahu nesmie chýbať zdravotník.
- Pri akciách vyžadujúcich od detí neobvyklú telesnú námahu (pri lyžiarskom výcviku, plaveckom výcviku, turistike, účelových cvičeniach a pod.) pedagogickí, resp. zodpovední pracovníci dbajú, aby zaťaženie detí nedosiahlo stupeň, poškodzujúci zdravie alebo zdravý vývoj.
- Výcvik prebieha denne maximálne 6 hodín, u detí do 12 rokov vždy po 90 minútach aspoň 15 minút prestávka.
- Pri takýchto akciách nesmie chýbať potvrdenie od lekára, potvrdenie o nastavení bezpečnostného viazania, ochranné helmy a tepelný komfort.

5.9 Bezpečnosť pri práci s nástrojmi a náradím

- Pri každej manipulácii s nástrojmi a náradím, ktoré môže ohroziť bezpečnosť detí, je nutná prítomnosť dospeléj osoby, ktorá pred každou prácou skontroluje stav náradia a deťom najprv vysvetlí základné pravidlá práce s nástrojmi a náradím:
- vždy mať k dispozícii lekárničku prvej pomoci,
- hlásiť a ošetriť aj drobné zranenia (otrava, tetanus atď.); ošetrenie zaznamenať do denníka,
- nástroje prenášať najlepšie v ochrannom obale, nikdy s nimi nebehať, nehádzať,
- ak sa nástroje alebo náradie nepoužíva, treba ho uložiť na bezpečnom a dobre viditeľnom mieste (pozor na hrable, kosu atď.) a pozor na uvoľnené náradie („lietajúce“ sekery, kladivá),
- nôž, nožnice a iné špicaté predmety podávať najlepšie špicou k zemi,
- opracovávané predmety nikdy nerezať, nenabodávať špicou alebo ostrím k telu, k ruke, ale vždy opačne,
- pri osekaní konárov treba stáť na opačnej strane kmeňa, z ktorej sa vetvy neosekávajú,
- drevo treba štiepať len na pevnom podklade, nikdy na zemi alebo na kameni,
- vyčleniť každému pracovný priestor; v tesnej blízkosti pracujúceho s nástrojmi alebo náradím nesmie nikto stáť,
- rešpektovať zásadu, že ostrý nástroj je vždy bezpečnejší ako tupý,
- priebežné upratovanie odpadu do vyhradenej nádoby, na vyhradené miesto (k likvidácii spálením atď.),
- pre prácu s elektrickým náradím treba zvláštne školenia a poverenia (vŕtačky, ručné reťazové pily na tábore atď.), elektrické náradie a predlžovacie káble musia prechádzať pravidelnými ročnými revíziami (karta); musia mať návod na použitie,
- v skupine nenosiť náradie cez rameno - možnosť zranenia pri otáčaní,
- pozor na používané materiály (horľaviny, jedy, farby atď.),
- pri práci malých detí je potrebné zvýšiť dozor,
- mladistvým je zakázané pracovať vo výškach nad 1,5 metra (merané od úrovne podlahy po podrážky pracovníka) a nad voľnou hĺbkou,
- pre prácu vo výške nad 1,5 metra je potrebné vybudovať napr. zábradlie alebo musia mať pracovníci bezpečnostné pásy,
- výnimku tvoria „ľahké práce na rebríku“; tu nesmie pracovať viac pracovníkov pod sebou, rebrík musí byť uchytený, priestor pod rebríkom musí byť vypratý, pracovník nesmie pracovať „chrbtom“ k rebríku, nesmie sa nakláňať,
- zákaz zdvíhania a prenášania ťažkých bremien, ktoré sú nad pomery daného dieťaťa alebo osoby,
- pozor pri preprave nábytku a niektorých častí táborových stavieb, nádob s vodou; riešením je práca v skupine a použitie „techniky“ - kára, vozík, kladka,
- na pracovisku so zvýšeným rizikom nesmie nikto pracovať osamotene,
- nezabúdať na vybavenie ochrannými

pracovnými pomôckami,

- mať vhodné topánky a oblečenie (pošmyknutie, klince, sklo, pozor na rotujúce či inak sa pohybujúce časti strojov atď.),
- zabezpečiť dostupnosť k návodom

na obsluhu prístrojov a nástrojov,

- zabezpečiť revízie vybraných technických zariadení, prenosného mechanického i elektrického náradia, tlakových nádob, rozvodov plynu a elektrickej energie.

5.10 Ochrana pred úrazom elektrickým prúdom

Vedúci musí dbať na to, aby deti predovšetkým:

- neliezli na stĺpy ani stožiare elektrického vedenia, ani na stromy rastúce v tesnej blízkosti tohto vedenia,
- neliezli na transformátorové búdky a nevošli dovnútra,
- nesiahali na drôty spadnuté na zem, ani na laná, ktoré pripevňujú stĺpy elektrického vedenia k zemi,
- nehádzali kamene ani polená po porcelánových izolátoroch a drôtoch elektrického vedenia,
- nepúšťali šarkanov v blízkosti

elektrického vedenia,

- nevykonávali manipuláciu s elektrinou a elektrickými spotrebičmi bez dozoru dospelé osoby (pozor na rozbité zásuvky, spotrebiče, vypínače),
- nikdy sa nedotýkať postihnúť elektrickým prúdom, pokiaľ nie je vyslobodený z elektrického vedenia; do vzdialenosti 10 metrov je nebezpečenstvo krokového napätia,
- neliať vodu z mostov nad železnicou s elektrickou trakciou,
- neliezť na vagóny a lokomotívy na tratiach a staniciach s elektrickou trakciou (smrteľné úrazy).

5.11 Bezpečnostné predpisy pri špeciálnych činnostiach

Pre lanové prekážky a lanové dráhy, prekážkové dráhy, lezecké steny, horolezecký program, potápanie, vodácke putovanie a podobné činnosti sú zvlášť

bezpečnostné predpisy a akcie tohto charakteru môže konať len osoba pre túto činnosť kvalifikovaná.

5.12 Bezpečnosť pri streľbe

Táto činnosť musí byť prevádzkovaná iba pod dohľadom zodpovednej osoby. Pred činnosťou na „strelnici“ zoznámime deti s pravidlami činnosti na strelnici (prípravná čiara, palebná čiara, povely, kontrola a výmena terčov, rozdelenie do skupín). V prípade akejkoľvek nedisciplinovanosti prerušíme streľbu a dieťa vykážeme zo strelnice. Osoby mimo strelnice tiež vhodne zamestnáme.

a) streľba zo vzduchovky

- pre streľbu musí byť vymedzený priestor, v ktorom sa nesmie nikto pohybovať (počítať s dostreloom 250 m),
- vedúci nesmie trpieť akúkoľvek manipuláciu so zbraňou - ani nenabitou, maximálna prísna disciplína - presné povely,
- pre umiestnenie terčov musí byť vhodné pozadie, aby nedošlo k odrazeniu strely (lapače brokov, vysoká stráň, vrecia s pieskom, dosky),
- pred streľbou je nutné sa presvedčiť, či je hlaveň čistá, aby nedošlo k upchatiu a roztrhnutiu zbrane,
- zbraň sa nabíja len na povel vedúceho streľby a to na určenom mieste v polohe na streľbu,
- pri odovzdávaní zbrane je nutné presvedčiť sa, či zbraň nie je nabitá,
- pri odložení zbrane sa musí uzavrieť poistka alebo tzv. „nalomiť“, to isté platí pri zmene polohy pri streľbe,
- na zásahy do terča sa možno pozrieť po skončení streľby a na povel vedúceho streľby (všetky zbrane musia byť zabezpečené a odložené, nikto s nimi nesmie manipulovať;

pri kontrole sa väčšinou vymenia terče za nové).

b) spri streľbe z iných zbraní

- strieľať z malorážky možno iba na schválenej strelnici, pod dohľadom kvalifikovaného inštruktora,
- pri streľbe z luku, kuše atď. sa uplatňujú podobné bezpečnostné pravidlá ako u vzduchovky; musí ich viesť osoba, ktorá pozná daný šport a zbrane. VŽDY kladieme dôraz na DISCIPLÍNU,
- pri streľbe z luku pozor na 2 veľmi nebezpečné činnosti:
 - „výstrel nad hlavu do výšky“ - šíp pri páde na zem naberie rovnakú energiu, ktorú potreboval k vypusteniu do výšky;
 - „výstrel kam najďalej to doletí“ - i malý detský luk bežne prestrelí školské ihrisko a ďalej môže byť chodník a chodci, ktorí môžu byť zranení.

c) zábavná pyrotechnika, rôzne výbušniny, atď.

- pri rade akcií je niekedy používaná zábavná pyrotechnika; postupujte vždy podľa návodu, pozor na nevyhorené zvyšky pyrotechniky, ktoré majú deti chuť preskúmať. Netolerujte deťom držanie všelijakých ohňostrojov,
- nájdená munícia sa nesmie brať do ruky, nález je nutné ohlásiť na najbližšej policajnej stanici alebo na obecný úrad,
- podmienky predaja zábavnej pyrotechniky a jej užívanie stanovuje Nariadenie vlády Slovenskej

republiky č. 70/2015 Z. z.;
pyrotechnické predmety v nej sú
podľa nebezpečnosti pre užívateľov
zaradené do 4 tried; predmety by mali
byť predávané s názvom, skúšobnou
značkou s číslom certifikátu, triedou
nebezpečnosti, v mene výrobcu alebo
dovozcu a dobou použiteľnosti,

- výrobky prvej triedy sú voľne predajné, majú hmotnosť najviac 3 gramy a možno ich predávať i deťom do 15 rokov (prskavky, kapsule, lietajúce motýle, ...),
- druhou triedou sú výrobky do 50 gramov (rímske sviece, fontány,

gejzíry, rakety so svetlicami atď.),
predávať sa smú iba v pevných
obchodoch osobám starším ako 18
rokov; výrobky vyšších tried sú určené
špecialistom,

- vzhľadom na to, že väčšina našich táborov je v prírode, myslíme si, že by sme sa mali používaníu zábavnej pyrotechniky vyhýbať - nepoužívať ju; napriek tomu ide skôr o poučenie detí, ktoré po Silvestri zbierajú zvyšky pyrotechniky a potom s nimi experimentujú; niekedy si ju nakúpia sami.

5.13 Nebezpečenstvo v prírode

- Pri hrách v prírode (v lese, na lúke) je potrebné poučiť predovšetkým malé deti, že nič nejeme, neolizujeme, ak to dospelá osoba vopred neprezrie a neschváli - jedovaté rastliny, huby, plody, exkrementy, zdochliny, kliešte, myši (potraviny v batožine alebo v stanoch), osy, vretenice, a pod.,
- cudzí pes ani iné zvieratá sa nehladká, zvlášť krotké zvieratá v prírode (nebezpečenstvo náklady či besnoty) a aj vlastného psa majte pod dohľadom pri hre s dieťaťom,
- klásť dôraz na prevenciu proti prehriatiu, spáleniu slnkom, podchladenie, mokré oblečenie,
- nebezpečenstvo v teréne - skaly, jaskyne, husté porasty; hlboká voda, mokrade atď.

5.13.1 Bezpečnostné opatrenia pri búrke

- pokiaľ je možné, ukryť sa v budovách v tomto poradí:
 1. vo veľkej kovovej budove (stavbe) s kovovou rámovou konštrukciou,
 2. v obytnej budove chránenejbleskozvodom (dome alebo stavbe),
 3. vo veľkej budove nechránenejbleskozvodom,
 4. v malej budove nechránenejbleskozvodom (malá šopa, ...).
- nevychádzať z budovy, zdržiavať sa najlepšie tam, kde je sucho, vo väčšej vzdialenosti od kameňov a kovových predmetov,
- zatvoriť všetky okná a dvere, aby nenastal prievan,
- ak nie je nablízku budova, skryť sa v údolí, jame, v hustom „nízkom“ lese, v najhoršom prípade si v otvorenom teréne ľahnúť na zem a čakať až sa

búrka preženie,

- neukrývať sa pod osamelými stromami, nezostať stáť na nezastavaných miestach, najmä na holých kopcoch,
- nezdržiať sa v blízkosti bleskozvodov, blízko drôtených plotov, väčších kovových konštrukcií a predmetov, vlhkých stien,
- pri výnimočne nutnom prechode voľným nezastavaným priestorom (nechráneným ani stromami) robiť krátke kroky, nenosiť kovové veci, pri státi mať nohy, čo možno tesne pri sebe,
- pri jazde autom ísť zvolna, ak je miesto zvlášť nebezpečné, (voľný priestor na kopci) zastaviť a zostať vnútri pri zatvorených oknách a dverách,
- pri búrke sa držte ďalej od vysokých stromov, zrázov a osamelých balvanov. Snažte sa dostať do „rovnej“ nížiny a ľahnúť si na zem,
- elektrické výboje (blesky) z oblakov (väčšinou za búrky) sú zvlášť nebezpečné, ak sa nachádzate na vyvýšených miestach (hrebeňové trasy na horách, vrcholky kopcov, cesty v otvorenej rovinatej krajine alebo na miernom svahu),
- ak sa nemôžete vzdialiť od vysokých predmetov, ale máte suchý materiál, ktorý izoluje, sadnite si na neho. Pomôcť môžu aj topánky s gumovými podrážkami, ale nie sú zárukou, že ste v bezpečí,
- ak nemáte nič, čo by sa dalo použiť ako izolácia, ľahnite si celou plochou tela na zem,
- v hornatej oblasti sa neschovávajúte pri otvoroch do jaskyne alebo pod previsnutú skalu; blesk môže zaiskriť aj napriek otvoru, malé

otvory v skale sú často zakončením štrbín, ktoré slúžia ako odvodňovacie trasy, a teda aj ako automatické bleskozvody.

5.13.2 Povodeň

- Prudký a vytrvalý dážď môže pomerne rýchlo vytvoriť z malého potôčika mohutný prívál vody, preto by sme, ak táboríme na brehu potoka, riečky, pod hrádzou rybníka atď., mali byť pri silných búrkach a vytrvalých dažďoch opatrní,
- mali by sme táboriť, čo najďalej od vodných tokov a nízko položených miest,
- ak začne voda stúpať, presuňme sa na vyššie miesto alebo si vytýčme kolíkom hranicu, kedy začneme evakuáciu,
- situácia je vždy komplikovanejšia, keď ide o väčší kolektív s malými deťmi,
- zatopená budova - ak ste uviazli v pevnej budove a voda stúpa, vypnite plyn, elektrinu, pripravte si zásoby, teplé oblečenie, hygienické potreby, pitnú vodu, baterky, píšťalky, mobilné telefóny, zrkadielko, jasné farebné oblečenie alebo vlajky na signalizáciu, lekárničku, plynový varič na ohrievanie jedla a preváranie vody, zapaľovač alebo zápalky; premiestnime sa hore; pokiaľ je to možné, vytvárame hradené tesnenie napr. z vriec s pieskom ...
- Pri EVAKUÁCII sa snažíme, aby prebehla s dostatočným predstihom; počúvame príkazy krízového štábu; podľa možností potom deti odchádzajú so všetkými svojimi vecami alebo len s evakuačnou batožinou - batohom, v ktorom majú oblečenie, veci na spanie, potraviny,

pitnú vodu, baterku, lekárničku, hygienické potreby; podobné vybavenie ako na viacdenný výlet.

- Následky povodne: Oblasť je zamorená odpadmi, sú väčšinou poškodené a zamorené zdroje pitnej vody, hrozí riziko chorôb. V prípade prvých príznakov ochorenia (bolenie brucha, hnačka, teploty) radšej kontaktujeme lekára. Nepodceňujme počiatkové ľahké príznaky. Niektorí citlivejší ľudia potrebujú „psychologickú“ pomoc.

Nejedzte plodiny, ktoré boli zaplavené povodňovou vodou. Ovocie na stromoch, ktoré nebolo zaplavené, je možné jesť až po dôkladnom umytí pitnou vodou.

V zatopených oblastiach nepiť vodu zo studní. Je potrebné preveriť kvalitu vody, do doby preverenia by voda nemala byť používaná na pitie. Na pitie je možné používať vodu z cisterien s označením PITNÁ VODA. Aj táto by sa mala prevárať po dobu 15 minút alebo piť balenú vodu. Po stabilizácii vodného režimu v postihnutej oblasti, upratovania okolia studne a jej stavebno-technickom zabezpečení možno vykonať sanáciu zatopenej studne.

Nejedzte potraviny, ktoré boli zasiahnuté povodňovou vodou, kalom alebo bahnom, alebo chladené potraviny, ktoré boli ponechané pri teplote vyššej ako 6 ° C dlhšie ako 4 hodiny, alebo mrazené potraviny, ktoré sa roztopili a boli

tak ponechané dlhšie ako 2 hodiny. Použiť možno potraviny len hermeticky balené v skle a plechu (konzervy). Tieto konzervy však musíme pred použitím dôkladne očistiť a dezinfikovať. Najskôr odstránime nálepku, potom konzervu dôkladne umyjeme v čistej vode saponátom, potom v roztoku dezinfekčného prostriedku a potom opláchneme pitnou vodou. Ak máte akékoľvek pochybnosti o bezchybnosti potraviny, **zlikvidujte ju**.

Znečistené veci namočíme na 4 hodiny do 3% roztoku chlóraminu B (12 polievkových lyžíc v 10 litroch studenej vody) alebo 8 hodín v roztoku SAVA (1 liter SAVA na 10 litrov vody). Menej znečistené veci môžeme namočiť na 1 hodinu do 1% roztoku chlóraminu B. Bielizeň po dezinfekcii vyperieme normálnym spôsobom za použitia pracieho prášku. Pozor! Chloramin i Savo majú bieliaci účinok, a preto cennejšie šatstvo, ktoré nemožno takto dezinfikovať vysušíme, vykefujeme a necháme ho profesionálne vyčistiť.

- **SANÁCIA zatopenej STUDNE.** Očista a dezinfekcia studne sa uskutočňuje za prítomnosti najmenej 3 osôb, pre prípad poskytnutia prvej pomoci osobe, ktorá zostupuje do studne.

Mechanicky očistíme vonkajšie steny studne a čerpadlo od nánosov bahna a nečistôt, vykonáme opravy vonkajšieho krytu studne a čerpaceho zariadenia, dôkladne všetko opláchneme - najlepšie čistou tlakovou vodou.

Otvoríme studňu a úplne ju vyčerpáme.

Zistíme, či sa v studni nevyskytujú jedovaté plyny a či je na dne dostatok kyslíka. (Spustíme zapálenú sviečku na dno studne - ak tam nie je kyslík, tak zhasne, ak je prítomný metán, tak vzplanie.)

Dôkladne mechanicky, napr. kefou očistíme vnútorné steny studne, dno studne a prírody čerpaceho zariadenia. Dôkladne opláchneme vodou a opäť studňu úplne vyčerpáme.

Umyjeme vnútorné steny studne 5% roztokom SAVA (1 liter SAVA naliať do 20 litrov vody). Opláchneme steny studne čistou vodou a opäť studňu dôkladne vyčerpáme. Odstránime pokrývku dna (štrk, hrubozrnný piesok) a vymeníme za nový, prípadne za dôkladne prepraný starý.

Necháme studňu naplniť vodou a v prípade, že je voda stále zakalená, pokračujeme v čerpaní až do vymiznutia zákalu.

Dezinfikujeme vodu - vhodný je prípravok SAVO (pri priemeroch bežne používaných skruží, od 80 do 120 cm na jeden meter výšky vody v studni, sa dávkuje 9 ml SAVA). Celkové množstvo SAVA na dezinfekciu vypočítajte podľa výšky vody v studni, potom toto množstvo rozriedte v kropiacej kanvice a roztokom pokropte vnútornú stenu skruží aj hladinu vody. Nechajte pôsobiť aspoň 8 hodín.

Až po vykonanej dezinfekcii možno odobrať vzorku vody k laboratórnej kontrole nezávadnosti vody v studni.

5.14 Postup v prípade vážneho úrazu alebo inej mimoriadnej udalosti.

V mimoriadne vážnych zdravotných prípadoch (úrazy, ochorenia) a v prípadoch ohrozenia účastníkov tábora je vedúci povinný:

- urobiť neodkladné opatrenia na odstránenie príčin a na zabránenie ďalšieho ohrozenia,
- poskytnúť prvú pomoc, zabezpečiť prepravu k lekárovi alebo privolať lekársku pomoc,
- v prípade, že zdravotník sprevádza zranené dieťa k lekárovi, jeho zástupca prevezme starostlivosť o zvyšok kolektívu,
- ohlásiť udalosť príslušným miestnym či okresným orgánom, hasičom, polícii, poisťovni (podľa charakteru udalosti a situácie),
- zaisťujeme informácie, kontakty a svedkov a ich adresy - napr. spísať protokol o zdravotnom postihnutí, rozsahu škody, príčine a vykonaných opatreniach; súčasne vyplniť tlačivo Záznam o úraze, zodpovednosť za škodu, prípadne ďalšie podľa charakteru udalosti (protokol zaobstarat' čo najskôr, niekedy majú svedkovia neskôr snahu zabúdať),
- ohlásiť udalosť organizácii, ktorá akciu usporadúva (svojmu nadriadenému, riaditeľovi organizácie),
- ak dôjde k poraneniu vedúceho, všetky tieto úlohy zabezpečuje jeho zástupca,

- počítame s rýchlym záujmom rodiny a médií („vyjadriť osobnú účasť a podporu zasiahnutej rodine“),
- v prípade smrti alebo závažného úrazu si vyžiadajte právnu pomoc, psychosociálnu pomoc,
- zasiahnutými / pozostalými sme v tú chvíľu všetci (osobná povesť, povesť tábora, vnútorné výčitky, strach a vina - i keď právne nie sme zodpovední),
- nešťastie nás rozdeľuje, spájať nás pomáhajú rituály,
- prineste skúsených vedúcich, ktorí neboli priamo účastníkmi tejto udalosti, aby vám pomohli situáciu riešiť,
- vyhľadajte kontakty na odbornú pomoc v oblastiach - psychická, duchovná, sociálna,
- pripravte sa na život s vinou, trestom, pokáním, odpustením.

Ak sa úraz stane na akcii subjektu, ktorý je evidovaný v DO FÉNIX alebo inom združení, možno naň uplatniť úrazové poistenie. Vyplnený záznam o úraze sa postupuje poisťovni, kópia sa dáva na vedomie DO FÉNIX. Povinnosťou vedúceho je úraz hlásiť rodičom a vedeniu. Táto poisťka rieši len poistenie pre prípad úrazu, ale nenahrádza poistenie majetku a poistenie zodpovednosti za spôsobené škody.

5.15 Požiarna ochrana

Všeobecné povinnosti a predpisy

- všeobecná povinnosť zabráňovať požiaru,
- pri spozorovaní požiaru sám hasiť, inak urobiť poplach a zavolať hasičov (ohlasovacia povinnosť),
- na vyzvanie poskytnúť dopravné prostriedky, pohonné hmoty, telefón, náradie a pod.,
- zákaz fajčenia, manipulácia s otvoreným ohňom a svetlom na miestach s vysokým rizikom vzniku požiaru (najmä v lese, v blízkosti stohov sena a slamy),
- zaistiť, aby horúce kachle a zapnuté

spotrebiče neboli ponechané bez dozoru, pri odchode zo základne skontrolovať vypnutie všetkých spotrebičov, prípadne hlavných uzáverov a vypínačov,

- starať sa o riadny dohľad nad deťmi, aby nemali voľný prístup k zápalkám, horľavým predmetom a látkam,
- „nevhodné“ fajčenie pred deťmi (napodobňovanie autorít),
- deti môžu používať zápalky a zakladať oheň iba pod dohľadom zodpovednej osoby, či za presne vymedzených podmienok (kuchynské ohnisko na táboroch).

5.16 Alkohol, fajčenie, šikanovanie

Alkohol, fajčenie a iné drogovej závislosti

„Zakazuje sa podávať alebo predávať alkoholické nápoje alebo inak umožňovať ich požívanie osobám mladším ako 18 rokov; zakazuje sa predávať tabakové výrobky osobám mladším ako 18 rokov.

„Keď radíme deťom, aby sa vyhýbali alkoholu, nefajčili, neskúšali rôzne drogy - robíme to preto, že je tu istý predpoklad, že sa budú týchto rád držať. Niekedy preto, že nás berú ako svojich starších priateľov inokedy ako istú autoritu. Napriek tomu v určitom veku väčšinou mládež „ochutná zakázané ovocie“.

Fajčenie a požívanie alkoholu je často prejavom snahy vyzeráť „dospelo“. Je nutné dodržať zásadu nepovoliť fajčenie detí v oddiele, na oddielových akciách. V mnohých prípadoch bude potrebná aj spolupráca s rodičmi. Toto sa nám bude lepšie dariť, keď budeme môcť využiť „pozitívny“ príklad vedúceho, ktorý nefajčí. V opačnom prípade je potrebné vytvoriť situáciu, že fajčenie vedúceho je „slabosť“, za ktorú je trestaný tým, že môže fajčiť len na špeciálne vyhradenom mieste. Podobne je to aj s alkoholom, snáď len s tým dôrazom, že počas akcie s deťmi by sme nemali požívať alkohol, pretože vždy je potrebné, aby sme boli maximálne fit (pre kvalitný priebeh akcie, pre prípad úrazu dieťaťa atď.).

Najlepšia prevencia:

- dať dieťaťu možnosť vyniknúť, získať pochvalu a uznanie pri iných činnostiach,
- príklad abstinencie (vo fajčení, v pití alkoholu) mladších aj starších vedúcich na akciách s deťmi; „Rozumné pitie“ aj mimo tieto akcie. Je potrebné si uvedomiť, že aj keď spoločnosť je k požívaniu alkoholu deťmi a mladistvými značne tolerantná, **zákon jednoznačne zakazuje** požívanie alkoholu osobám mladším ako 18 rokov a je jedno či o 5 dní alebo 5 rokov. Pravidlá hry s „tinedžermi“ si treba jasne a včas povedať, aby nedochádzalo k zbytočným konfliktom. Ak by ste zachytili v oddiele užívateľa drogy (t. j. nie pri obyčajnom pokuse to vyskúšať), treba upozorniť rodičov, požiadať o pomoc špecialistu. Je potrebné ochrániť ostatné deti, preto je nutné vo väčšine prípadov tohto jedinca vyradiť z bežnej činnosti.

Šikana

Šikanie je vlastne zneužívanie sily alebo právomoci. Šikanie má mnoho foriem. Vo fyzickom zmysle to

môže znamenať strkanie, štvachanie, bitie, kopanie do niektorého dieťaťa. Môže to vyvrcholiť až bitím nejakým predmetom, strkaním hlavy do záchoda, zhadzovaním zo schodov, škrtením a pod. Terčom sa môžu stať aj veci vo vlastníctve dieťaťa - obete. Potom sú ničené jeho výrobky, zošity, knihy, oblečenie (až do vyzlečenia donaha), bicykel atď., Alebo sa mu veci „len tak“ niekam schovávajú alebo rozhadzujú. Ďalšou formou môžu byť „slovné útoky“ - hanlivé oslovenie, nápisy na tabuli alebo na stene domu, chodníka, hrubé žarty, zosmiešňovanie telesnej vady, oblečenie, ignorovanie, vytváranie emocionálneho stresu atď. V súčasnosti sa do popredia dostáva aj tzv. „kyberšikana“, keď sa spomenuté prejavy šikany dostávajú aj do online priestoru. Šikanovať sa môžu deti medzi sebou alebo niekedy môžu byť šikanujúcimi aj dospelí. Vedúci sa môžu dopustiť šikany napr. použitím „neprimeraných trestov“.

Keď zistíme, že dieťa sa stalo obeťou šikania, pokúsme sa overiť, či je podozrenie opodstatnené a ak áno, vyhľadajme odbornú pomoc. Šikanie je ťažko odhaliteľné a preukázateľné. Deti často nie sú ochotné vypovedať (strach z výsmechu, z odvety, z trestu, atď.).

SÚHRN VÝCHODISKOVÝCH POVINNOSTÍ PRE ZAISTENIE BEZPEČNOSTI

Zaistenie bezpečnosti je dôležitou súčasťou činnosti. Pravidlá bezpečnosti nie sú len zásadami pre samotnú bezpečnosť, ale súčasne aj výchovným

nástrojom, ktorý musí každý nielen rešpektovať, ale súčasne prenášať aj na ďalších účastníkov činnosti.

Príloha uvádza súhrn povinností, ktoré treba uplatňovať.

- Trvať na zaistení bezpečnosti a ochrany zdravia pre seba a ďalej pre všetkých účastníkov pri realizovaných činnostiach, poskytnúť informácie o rizikách týchto činností a možnostiach ich znížovania.
 - Odmietnuť vykonávať činnosti, o ktorých majú dôvodné podozrenie, že bezprostredne a závažným spôsobom ohrozuje jeho život alebo zdravie, prípadne život alebo zdravie iných osôb.
 - Dbáť podľa svojich možností o svoju vlastnú bezpečnosť, o svoje zdravie, aj o bezpečnosť a zdravie osôb, ktorých sa bezprostredne dotýka jeho konanie, prípadne opomenutie.
 - Dodržiavať právne a ostatné predpisy a pokyny zodpovedných osôb organizácie, s ktorými boli riadne oboznámení, a riadiť sa
- zásadami bezpečného správania a informáciami a pokynmi zodpovedných osôb organizácie.
- Zoznámiť sa pred začatím činnosti s priestorom, v ktorom bude činnosť vykonávaná, so zariadeniami, nástrojmi a ochrannými pomôckami, ktoré budú využívané a so všeobecne platnými aj vnútornými predpismi ktorých sa realizované činnosti týkajú a v tej súvislosti:
 - dodržiavať stanovené postupy, používať stanovené prostriedky a pomôcky, dopravné prostriedky a ochranné zariadenia a svojvoľne ich nemeniť a nevyraďovať z prevádzky, riadiť sa návodom výrobcu daného prístroja, zariadenia a pod.,
 - oznamovať zodpovednej osobe zistené nedostatky a chyby, ktoré ohrozujú alebo by bezprostredne

- a závažným spôsobom mohli ohroziť bezpečnosť alebo zdravie osôb, najmä hroziaci vznik mimoriadnej udalosti alebo nedostatky organizačných opatrení, poruchy technických zariadení a ochranných systémov určených na ich zamedzenie,
- podieľať sa podľa svojich možností na odstraňovaní nedostatkov zistených pri kontrolách,
- poskytnúť prvú pomoc osobám, ktoré utrpeli úraz alebo poranenie, prípadne privolať odbornú pomoc,
- podrobiť sa na pokyn oprávnenej osoby špecifikovanej štatutárnym orgánom organizácie skúške, či nie je pod vplyvom alkoholu alebo iných návykových látok.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH A INTERNETOVÝCH ODKAZOV

DO Fénix, Smernica pre zabezpečenie BOZP v podmienkach DO Fénix, Bratislava, 2019

http://www.bozpo.sk/public/poradna/bozp/11_cupcz0901.htm

<https://www.epi.sk/zz/2006-124>

<https://www.skolaefektivne.sk/33/bezpecnost-a-ochrana-zdravia-pri-praci-v-skolskych-zariadeniach-uniqueiduchxzASYZNbZPk5Wr5xNIAim24rEYnFb-ggiX-iY6fl/>

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-355>

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-377>

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>

http://www.bozpo.sk/public/poradna/bozp/11_cupcz0901.htm

Kolektív autorov: Bezpečnosť – príručka pro účastníky kurzu – pracovní text ke studiu, Brno, 2015

Kutý, Ján., Stibralová, Jana: Bezpečně s dětmi a mládeží, Praha, 2013, Mladí ochránci přírody, ISBN 978-80-87221-20-4

Žáčková, M.: Dozor nad dětmi a dozor nad žiaky – pedagogický dozor v škole a školskom zariadení v zmysle legislatívy, Bratislava, 2007.

Poučenie členov DO FÉNIX o BOZP

**Záznam o poučení členov DO FÉNIX
o vstupnej inštrukcii z predpisov na zaistenie BOZP**

DO FÉNIX

Základný kolektív:

Svojím podpisom potvrdzujem, že som bol oboznámený so zásadami bezpečnosti pri práci a týmto zásadám som porozumel

Bol som upozornený na

- a) správanie sa v prostriedkoch hromadnej dopravy*
- b) správanie sa počas presune po verejných komunikáciách*
- c) správanie sa na verejných priestranstvách*
- d) správanie sa na spoločenských podujatiach*

MIESTO (MESTO) A DEŇ INŠTRUKTÁŽE:

MENO A PRIEZVISKO	PODPIS ČLENA

VEDÚCI ZÁKLADNÉHO KOLEKTÍVU:

SKÚŠOBNÝ TEST

z oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

1. Aké druhy pracovných úrazov poznáme:

- a) ľahké, ťažké a smrteľné
- b) ľahké a ťažké
- c) registrovaný pracovný úraz a závažný pracovný úraz

2. Komisiu BOZP je povinný zriadiť zamestnávateľ, ktorý zamestnáva viac ako:

- a) 100 zamestnancov
- b) 200 zamestnancov
- c) 50 zamestnancov

3. Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť vykonávanie zdravotného dohľadu:

- a) raz za dva roky
- b) každý rok
- c) v pravidelných intervaloch s ohľadom na charakter prác a na pracovné podmienky na pracovisku a tiež vtedy, ak o to zamestnanec požiadá

4. V zmysle zákonníka práce možno nariadiť zamestnancovi prácu nadčas v kalendárnom. roku:

- a) 200 hodín
- b) 250 hodín + môže zamestnávateľ nariadiť 150 hod. nadčasových hodín v roku
- c) 150 hodín

5. Pod pojmom registrácia pracovného úrazu rozumieme:

- a) upovedomenie zamestnávateľa, že sa stal pracovný úraz
- b) zápis do knihy úrazov
- c) zistenie príčin úrazu, spísanie Záznamu o úraze a stanovenie opatrení proti opakovaniu podobných úrazov

6. Vykonať kontrolu či pracovník organizácie nepožil alkohol je vedúci:

- a) oprávnený, ale nemusí mať súhlas odbornej organizácie
- b) v žiadnom prípade neoprávnený lebo zasahuje do ľudských práv
- c) oprávnený, ak je uvedený v okruhu pracovníkov poverených touto kontrolou

7. Otvory v múroch musia byť zabezpečené proti pádu osôb, ak je hĺbka väčšia ako:

- a) 1,5 m
- b) 1,1 m
- c) 2 m

- 8. Záznam o pracovnom úraze musí byť spísaný:**
- a) do piateho dňa nasledujúceho mesiaca
 - b) ihneď
 - c) najneskôr do štyroch dní po ohlásení úrazu
- 9. Ženám sa povoľuje zdvíhať alebo premiestňovať bremená o hmotnosti do:**
- a) 10 kg
 - b) 25 kg
 - c) 15 kg
- 10. Je pracovným úrazom taký úraz, ktorý sa stal zamestnancovi na ceste do zamestnania alebo späť?:**
- a) nie je
 - b) áno
 - c) áno, ak trvala práceneschopnosť viac ako tri dni
- 11. Zástupca zamestnancov pre bezpečnosť nesmie zastupovať viac ako:**
- a) 20 zamestnancov
 - b) 50 zamestnancov
 - c) 150 zamestnancov
- 12. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci má byť u zamestnávateľa:**
- a) v hlavnej miere vecou odbornou
 - b) oblasťou dotvárajúcou sociálny program zamestnávateľa
 - c) rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou plánovania a plnenia prác, úloh i rozvoja techniky
- 13. Má povinnosť zamestnávateľ zisťovať nebezpečenstvá a ohrozenia, posudzovať riziko a vypracovať písomný dokument o posúdení rizika u všetkých zamestnancov, najmä ak zamestnáva tehotné ženy, matky do konca 9. mesiaca po pôrode, dojčiace ženy, mladistvých a zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou:**
- a) nie je povinný
 - b) je povinný
 - c) len keď mu to nariadi Národný inšpektorát práce
- 14. Musia byť regály trvalo označené štítkami s uvedením najväčšej nosnosti bunky a počtom buniek v stĺpci:**
- a) nemusia
 - b) musia
 - c) podľa vlastného uváženia

- 15. Aké opatrenia ukladá zákon o BOZP zamestnávateľovi vykonať:**
- a) kontrolné
 - b) represívne
 - c) výchovné, organizačné, technické
- 16. Zákaz fajčenia na pracovisku pracovník**
- a) musí dodržiavať
 - b) nemusí dodržiavať
 - c) musí dodržiavať pokiaľ mu k fajčeniu nedal súhlas spolupracovník
- 17. Zamestnávateľ je povinný poskytnúť zamestnancom pracovnú prestávku na oddych a jedenie najskôr po**
- a) 8 hodinách
 - b) 6 hodinách
 - c) 4 hodinách
- 18. Za plnenie úloh zamestnávateľa v starostlivosti o BOZP zodpovedajú:**
- a) referent BOZP
 - b) vedúci zamestnanci na všetkých stupňoch riadenia
 - c) konatelia spoločnosti
- 19. Zamestnávateľ je povinný zaslať záznam o pracovnom úraze inšpektorátu práce:**
- a) ihneď po vyšetrení udalosti
 - b) do ôsmich dní odo dňa vzniku pracovného úrazu
 - c) do tretieho dňa nasledujúceho mesiaca
- 20. Inšpektorát práce je oprávnený uložiť pokutu vedúcim zamestnancom, ktorí svojim zavinením porušili povinnosti vyplývajúce z predpisov uvedených v Zákone o inšpekcii práce, záväzky vyplývajúce z kolektívnej zmluvy, dali pokyn na také porušenie alebo zatajili skutočnosti dôležité na výkon inšpekcie práce, až do výšky:**
- a) 3.000 €
 - b) štvornásobku ich priemerného mesačného zárobku
 - c) 1.000 €
- 21. Úraz, ktorý utrpí zamestnanec na pracovisku pri činnosti, ktorá nesúvisí s plnením pracovných úloh:**
- a) je pracovný úraz podliehajúci registrácii, ale sa neodškodňuje
 - b) nie je pracovný úraz
 - c) je pracovný úraz, ktorý nepodlieha registrácii, ale sa odškodňuje

- 22. Za akých podmienok môžu pracovať mladiství zamestnanci v noci?**
- a) nemôžu pracovať za žiadnych okolností
 - b) môžu pracovať jednu hodinu v nadväznosti na dennú pracovnú dobu, ak to súvisí s prípravou na povolanie
 - c) môžu pracovať, ak k tomu dajú súhlas rodičia
- 23. Zamestnávateľ môže zamestnávať tehotné ženy prácou v noci:**
- a) len, ak sa jedná o fyzicky namáhavú prácu
 - b) len, ak s tým zamestnankyňa súhlasí
 - c) nemôže v žiadnom prípade
- 24. Osobné ochranné prostriedky:**
- a) poskytuje bezplatne zamestnávateľ zamestnancovi
 - b) zabezpečí si zamestnanec na svoje náklady
 - c) zabezpečí si zamestnanec na náklady zamestnávateľa
- 25. Závažný pracovný úraz je:**
- a) ak z neho vyplynie práceneschopnosť
 - b) v prípade straty orgánu časti tela
 - c) v prípade smrti, ťažkej ujmy na zdraví alebo ak predpokladaná dĺžka liečenia je najmenej 42 dní
- 26. Zamestnávateľ je povinný uchovávať záznam o registrovanom pracovnom úraze:**
- a) 1 rok od vzniku pracovného úrazu
 - b) 5 rokov od vzniku pracovného úrazu
 - c) nemusí uchovávať
- 27. Registrácii podliehajú pracovné úrazy, ktorými bola spôsobená pracovná neschopnosť trvajúca okrem dňa, keď došlo k pracovnému úrazu:**
- a) najmenej 3 dni
 - b) najmenej 1 deň
 - c) najmenej 2 dni
- 28. Kto je oprávnený klasifikovať pracovný úraz ako ťažký?**
- a) organizácia
 - b) nadriadený orgán
 - c) ošetrojúci lekár
- 29. Na ktoré osoby sa vzťahujú povinnosti zamestnancov v starostlivosti o BOZP**
- a) iba zamestnancov zamestnávateľa
 - b) na zamestnancov zamestnávateľa a osoby, ktoré sa s jeho vedomím zdržujú na pracovisku zamestnávateľa
 - c) len na zamestnancov dodávateľských prác

30. Muži môžu na pracovisku zdvíhať bremená o hmotnosti:

- a) 50 kg
- b) 25 kg
- c) 60 kg

31. Za škodu vzniknutú prac. úrazom a chorobou z povolania podľa Zákonníka práce zodpovedá zamestnancovi organizácia:

- a) ak porušila predpisy na zaistenie bezpečnosti BOZP
- b) aj keď neporušila predpisy na zaistenie BOZP
- c) zodpovedá mu tá osoba, ktorá mu škodu spôsobila

32. Na rampách ktoré slúžia aj ako komunikácie pre chodcov musia byť z voľnej strany

- a) pevné zábradlia
- b) snímateľné zábradlia
- c) zábradlie nie je potrebné

33. Štátnu správu v oblasti inšpekcie práce vykonávajú:

- a) orgány štátnej moci a štátnej správy
- b) odborové orgány
- c) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Národný inšpektorát práce a inšpektoráty práce

34. Zamestnávateľ sa môže zbaviť zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze vtedy keď:

- a) zamestnanec utrpel úraz pri odvracaní škody zamestnávateľa
- b) zamestnanec vykonával činnosť na podnet spolupracovníka pri práci
- c) zamestnanec porušil právne a ostatné predpisy na zaistenie BOZP.
S ktorými bol riadne oboznámený a ich znalosť a dodržiavanie sa sústavne vyžadovalo a kontrolovalo

35. Aké druhy školenia musí zamestnanec absolvovať pri nástupe do zamestnania:

- a) vstupnú inštruktáž o pracovnom poriadku
- b) periodické školenie podľa profesie
- c) vstupnú inštruktáž, inštruktáž na pracovisku, zacvičenie do prác

36. Ak zamestnanec odmietne vykonať prácu o ktorej sa domnieva, že ohrozuje jeho život alebo jeho zdravie, zamestnávateľ to:

- a) môže považovať za neuposlušnosť a môže mu krátiť plat
- b) nesmie považovať za neplnenie povinností
- c) môže považovať za neplnenie pracovných povinností

37. Dĺžka pracovnej doby u mladistvých do 16 rokov veku je:

- a) 40 hodín
- b) 30 hodín
- c) 23 hodín

38. K vyšetrovaniu registrovaného prac. úrazu alebo smrteľného musí byť prizvaný aj:

- a) bezpečnostný technik
- b) autorizovaný bezpečnostný technik
- c) technik požiarnej ochrany

39. Pokiaľ novo uvádzané zariadenie nezodpovedá požiadavkám bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci:

- a) môže ich organizácia uviesť do prevádzky pričom sledujú či nadmerne nespôsobujú úrazy
- b) takéto zariadenie nemôže byť uvedené do prevádzky
- c) o uvedení do prevádzky rozhodne bezpečnostný technik

40. Pokiaľ vykonáva žena prácu, ktorá je tehotným ženám zakázaná, alebo ktorá ohrozuje jej tehotnosť podľa lekára, je organizácia povinná:

- a) prideliť jej na pracovisko pomocnú silu
- b) previesť ju dočasne na inú prácu, ktorá je pre ňu vhodná
- c) rozviazať s ňou pracovný pomer

Meno a priezvisko:

Počet získaných bodov:

bodov

uspel/a

neuspel/a

V

dňa

ZÁZNAM

o vstupnej inštrukčii zamestnanca o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

MENO A PRIEZVISKO ZAMESTNANCA:

DÁTUM NARODENIA:

FUNKCIA:

Časový rozsah oboznámenia zamestnanca: 2 hodiny

Obsah oboznámenia:

- Dodržiavanie predpisov a pokynov na zaistenie bezpečnosti pri práci, povinnosti zamestnancov a zamestnávateľa, zástupca zamestnancov pre BOZP, oboznámenie s rizikami na pracovisku a pri pracovnej činnosti zamestnanca
- Dodržiavanie zásad bezpečného správania sa na pracovisku a stanovených pracovných postupov.
- Odstraňovanie neodkladne každej vady, ktorá ohrozuje alebo by mohla ohroziť bezpečnosť a zdravie osôb na pracovisku.
- Oznamovanie neodkladne vedúcemu zamestnancovi (nadriadenému) nedostatky a vady, ktoré ohrozujú alebo by mohli ohroziť bezpečnosť práce.
- Používanie predpísaných osobných ochranných pracovných prostriedkov pri práci.
- Povinnosť zúčastňovať sa na školení a výcviku usporiadanom v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
- Podrobovanie sa predpísaným skúškam a posudzovaniu zdravotnej spôsobilosti.
- Povinnosť oznamovať svojmu nadriadenému každý pracovný úraz (evidencia a registrácia pracovných úrazov)
- Zákaz vykonávania prác a pracovných činností, na ktoré zamestnanec nemá oprávnenie.
- Dodržiavanie zákazu požívania alkoholických nápojov na pracovisku a v pracovnom čase i mimo pracoviska. Povinnosť zamestnanca podrobiť sa skúške na kontrolu požitia alkoholických nápojov a iných omamných látok.

- ✓ Nariadenia vlády SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov
- ✓ Zákonník práce (Zákon NR SR č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov): § 146-151,161-165,171-178,224-225
- ✓ Prevádzkovo bezpečnostné predpisy pre vykonávanú činnosť.
- ✓ Pravidlá a pokyny na zaistenie BOZP
- ✓ Zákon NR SR č.124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci
- ✓ Traumatologický plán
- ✓ Zákon NR SR č.125/2006 Z. z o inšpekcii práce
- ✓ Požiadavky na pracovné prostredie
- ✓ Zakázané činnosti
- ✓ Vyhláška Slovenského úradu bezpečnosti práce č. 59/1982 Z. z., ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení
- ✓ Práce zakázané ženám
- ✓ Nariadenie vlády SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami
- ✓ Nariadenie vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami
- ✓ Nariadenie vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko
- ✓ Nariadenie vlády SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci
- ✓ Overenie vedomostí pohovorom

Zamestnanec prehlasuje a potvrdzuje svojim podpisom, že poučeniu o zásadách BOZP porozumel a zaväzuje sa ich dodržiavať pri práci.

V dňa

Poučenie vykonal:

Zamestnanec:

ZÁZNAM

**o poučení zamestnanca o obsluhu elektrických zariadení nízkeho napätia
v zmysle Vyhl. č. MPSVaR SR č. 718/2002 Z .z. -§ 20**

Zamestnanec smie vykonávať na elektrickom zariadení činnosti:

- Vypínať a zapínať jednoduché elektrické zariadenia do 300 V, predlžovať ich elektrické príводы po odpojení zo siete, prenášať ich odpojené
- Zapínať vypínače v rozvodných skrinách , ale iba ak sú živé časti zakryté.
- Čistiť prístroje, vymieňať náplne, ale iba po predchádzajúcom odpojení z elektrickej siete a bez použitia nástrojov a náradia (skrútkovač, maticový kľúč a pod.).

Zamestnanec nesmie vykonávať činnosti:

- Rozoberať a opravovať elektrické zariadenia a približovať sa k nechráneným častiam zariadenia pod napätím.
- Vykonávať akékoľvek zásahy do elektrických zariadení a elektrickej siete.

Zamestnanec je povinný hlásiť všetky poruchy na elektrických zariadeniach nadriadenému vedúcemu zamestnancovi !

Zamestnanec bol oboznámený s návodmi na používanie elektrických spotrebičov a zariadení na pracovisku.

Overenie vedomostí pohovorom

Zamestnanec prehlasuje a svojim podpisom potvrdzuje, že poučeniu porozumel a zaväzuje sa uvedené zásady dodržiavať pri práci.

V

dňa

Poučenie vykonal:

Zamestnanec:

ZÁZNAM

o poučení zamestnanca o BOZP na pracovisku

Pracovisko zamestnanca:

Zamestnanec bol pred začiatkom práce poučený o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci na pracovisku a o nasledovných zásadách:

- o vykonávaní pracovných úkonov a pracovných postupoch
- o požiadavkách strojov a zariadení na bezpečnosť práce
- o umiestnení lekárničky
- o umiestnení hlavného vypínača elektrického prúdu
- o rizikách a nebezpečenstvách na pracovisku
- o používaní OOPP
- o obsluhu nasledovných zariadení

V

dňa

Vedúci pracoviska:

Zamestnanec:

/priamy nadriadený

Vyhlásenie o bezinfekčnosti od zákonného zástupcu

VYHLÁSENIE

Vyhlasujem, že dieťa

bytom v

neprejavuje príznaky akútneho ochorenia a že lekár všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast menovanému dieťaťu nenariadil karanténne opatrenie (karanténu, zvýšený zdravotný dozor alebo lekársky dohľad). Nie je mi známe, že by dieťa, jeho rodičia alebo iné osoby, ktoré s ním žijú spoločne v domácnosti, prišli v priebehu ostatného mesiaca do styku s osobami, ktoré ochoreli na prenosné ochorenie (napr. hnačka, angína, vírusový zápal pečene, zápal mozgových blán, horúčkové ochorenie s vyrážkami).

Som si vedomý(á) právnych následkov v prípade nepravdivého vyhlásenia, najmä som si vedomý(á), že by som sa dopustil(a) priestupku podľa § 56 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V dňa

Meno a priezvisko

Adresa

Telefón

Podpis zákonného zástupcu

Vybavenie lekárníčky prvej pomoci pre tábory / podujatia

Liek	Počet ks	ATC klasifikácia
Lieky proti zvracaniu pri cestách autom, autobusom, lietadlom	20 tbl.	A04AD
Lieky proti bolesti hlavy, zubov	20 tbl.	N02BE71
Lieky proti kŕčovitým bolestiam (menštruačné bolesti, koliky)	20 tbl.	M01AE01
Lieky proti horúčke	100 tbl.	N02BA
Lieky proti hnačkám	100 tbl.	A07BA01
Lieky proti zápche	20 tbl.	A06AB08
Lieky proti páleniu záhy	1 bal.	A02AB03
Lieky proti kožnej plesni	1 bal.	D01AE15
Lokálne prípravky na kožné alergie, po uštipnutí hmyzom a pod.	2 bal.	D04AA13
Lieky na alergiu na slnko, uštipnutie	30 tbl.	R06AX
Lokálne prípravky pri spálení kože	4 bal.	D03AX03
Lokálne prípravky na drobné rany	5 bal.	D06AX
Lokálne prípr. pri poraneniach mäkkých tkanív a kĺbov po úraze	10 bal.	C05BA01
Lokálne prípravky na opar po opaľovaní	1 bal.	D06BB06
Očné kvapky – proti zápalu spojoviek, aj alergickému	3 bal.	S01AA30
Kvapky do nosa	2 bal.	R01AA05
Kvapky do ucha	2 bal.	S02CA
Dezinfekčné prostriedky	5 bal.	D08AJ

Prípravky, pomôcky	Počet ks
Dezinfekčné prostriedky na hubenie hmyzu	2 balenia
Repelentné prostriedky na odpudenie hmyzu, najmä komárov	4 balenia
Lekársky teplomer	1 ks
Rukavice jednorazové	2 ks
Malé nožnice	10 ks
Lieky proti zápche	1 ks
Pinzeta	1 ks

Obväzový materiál:	Počet ks
gáza hydrofilná skladaná sterilná	10 ks
trojrohá šatka látková	3 ks
PVC rúško	1 ks
náplast' hladká	3 balenia
obväz hotový sterilný	10 ks
ovínadlo hydrofilné sterilné	40 ks
ovínadlo elastické	10 ks
rýchloobväz	2 balenia
náplast' s vankúšikom	10 ks
dlaha	2 ks

Poznámka:

Vybavenie lekárníčky prvej pomoci pre tábory / podujatie platí pre podujatie pre 80 účastníkov (detí a dospelých). Pri zvýšenom počte účastníkov musí byť vybavenie liekmi a zdravotníckym materiálom primerane doplnené.

Potraviny, ktoré sa nesmú používať na tábore / podujatí.

Niektoré druhy potravín, ktoré sa môžu používať len pri dodržaní ustanovených technologických podmienok. Technologické podmienky na použitie niektorých druhov epidemiologicky rizikových potravín.

A. Potraviny, ktoré sa nepoužívajú na tábore / podujatí:

1. Mleté a sekané mäsa z distribučnej siete a výrobky z nich
2. Nedostatočne tepelne spracované mäsa
3. Jaternice, zabíjačková kaša, tlačienka, krvné tučnice
4. Surové mäsa typu tatársky biftek
5. Nekonzervované rybie výrobky
6. Všetky výrobky s aspikom a rôsolom
7. Majonéza a všetky výrobky s majonézou
8. Tepelne nespracované vajcia a tepelne nedostatočne spracované vajcia
9. Mäkké cukrárske výrobky
10. Šľahačka a smotana bez tepelnej úpravy a výrobky z nich
11. Zmrzlina, vrátane zmrzliny pripravovanej na mieste
12. Huby, okrem húb získaných z distribučnej siete
13. Tvaroh domácej výroby
14. Pečeňový syr, pečeňovky, čajovky, maslovky a podobne
15. Bryndza
16. Vnútorosti okrem bravčovej, teľacej a hydinej pečene
17. Tepelne neošetrené mlieko a výrobky z tepelne neošetreného mlieka

B. Vybrané druhy potravín, ktoré sa používajú len pri dodržaní ustanovených technologických podmienok, a technologické podmienky na použitie vybraných druhov epidemiologicky rizikových potravín

1. Nátierky – musia sa spracúvať zásadne z čerstvých surovín a podávať najneskôr do dvoch hodín po spracovaní, pri zabezpečení chladenia od 0 do 4 °C najneskôr do troch hodín,
2. Mlieko a mliečne výrobky typu smotanových krémov – môžu sa podávať len do dátumu spotreby, resp. do dátumu minimálnej trvanlivosti
3. Mäkké salámy a údeniny – môžu sa podávať len po tepelnom spracovaní, pričom musia byť spotrebované v deň nákupu
4. Suroviny a požívatiny určené na ďalšiu prípravu – nesmú sa predvariť deň vopred (vajčka, zemiaky, ryža, cestoviny)
5. Mleté mäso – môže sa pripravovať len z čerstvého surového mäsa a musí byť tepelne spracované najneskôr do troch hodín
6. Instantné prípravky – na ich prípravu sa môže používať iba pitná voda podľa § 17 zákona č. 355/2007, spotrebiteľsky balená prírodná minerálna voda, spotrebiteľsky balená pramenitá voda alebo spotrebiteľsky balená pitná voda
7. Skladovanie potravín – na tábore / podujatí, kde nie je možné dodržať požiadavky na skladovanie potravín podľa pokynov výrobcu alebo podľa požiadaviek osobitného predpisu (MP SR a MZ SR č. 981/1996-100), musia byť takéto potraviny bezprostredne po zakúpení tepelne spracované alebo hneď vydané na konzumáciu.

Sídla a územné obvody Regionálnych ústavov verejného zdravotníctva

sídlo RÚVZ	Pôsobnosť RÚVZ v okrese/och
Bratislava	Bratislava I až V, Senec, Pezinok a Malacky
Trnava	Trnava, Hlohovec a Piešťany
Dunajská Streda	Dunajská Streda
Galanta	Galanta
Senica	Senica a Skalica
Trenčín	Trenčín, Bánovce n/B, N. Mesto n/V a Myjava
Považská Bystrica	Považská Bystrica, Púchov a Ilava
Prievidza so sídlom Bojnice	Prievidza a Partizánske
Nitra	Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa
Topoľčany	Topoľčany
Nové Zámky	Nové Zámky
Komárno	Komárno
Levice	Levice
Žilina	Žilina a Bytča
Čadca	Čadca a Kysucké Nové Mesto
Dolný Kubín	Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo
Martin	Martin a Turčianske Teplice
Liptovský Mikuláš	Liptovský Mikuláš a Ružomberok
Banská Bystrica	Banská Bystrica a Brezno
Lučenec	Lučenec a Poltár
Veľký Krtíš	Veľký Krtíš
Rimavská Sobota	Rimavská Sobota a Revúca
Zvolen	Zvolen, Detva a Krupina
Žiar nad Hronom	Žiar n/H, Žarnovica a Banská Štiavnica
Poprad	Poprad, Kežmarok a Levoča
Prešov	Prešov a Sabinov
Bardejov	Bardejov
Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou
Svidník	Svidník a Stropkov
Humenné	Humenné, Medzilaborce a Snina
Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
Košice	Košice I až IV a Košice-okolie
Michalovce	Michalovce a Sobrance
Rožňava	Rožňava
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves a Gelnica
Trebišov	Trebišov

RÚVZ nie je ani v každom okresnom meste, sú prípady, kedy niekoľko okresov spadá pod jeden RÚVZ. Podrobnejší adresár RÚVZ nájdete na webstránke <http://www.uvzs.sk/>.

PREDPISY TÝKAJÚCE SA TÁBOROV / PODUJATÍ:

ZÁKON NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách a ZÁKON NR SR č. 195/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov

ZÁKON NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch

ZÁKON NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia

ZÁKON NR SR č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve

VYHLÁŠKA MZ SR č. 209/2014 Z. z., ktorou sa ustanovuje rozsah odbornej prípravy, rozsah požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, podrobnosti o zriaďovaní a činnosti komisií na preskúšanie odbornej spôsobilosti, podrobnosti o skúške pred komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti, obsah osvedčenia o odbornej spôsobilosti a rozsah aktualizácie odbornej prípravy

VYHLÁŠKA MZ SR č. 533/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania

POTRAVINOVÝ KÓDEX SR, výnosy Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR, ktoré na základe zákona o potravinách upravujú ochranu rastlín, spôsob skúšania potravín, hygienické požiadavky na výrobu a označovanie potravín, požiadavky na manipuláciu s nimi a na ich uvádzanie do obehu.

Úspešne pri práci s detským kolektívom

Bezpečne pri práci s detským kolektívom

Vydavateľ: Detská organizácia FÉNIX, o.z., Račianska 72, 831 03 Bratislava

fenix@do-fenix.sk www.do-fenix.sk

Autori: Mgr. Michaela Revajová

Rok vydania: 2021

Tento projekt bol podporený z dotácie
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR

„Programy pre mládež 2014 – 2020“,

ktorú administruje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

ISBN: 978-80-89239-76-4

